

GUVERNUL REPUBLICII MOLDOVA

Nr. 1403-18

Chișinău «24» 01 2014

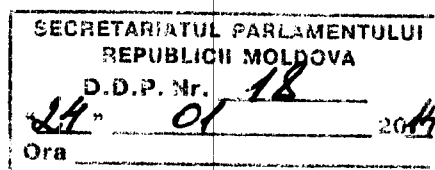
**Biroul Permanent
al Parlamentului
Republicii Moldova**

În temeiul articolelor 73 și 74 din Constituția Republicii Moldova, se prezintă spre examinare prioritară proiectul de lege privind energia termică și promovarea cogenerării (autor – Ministerul Economiei), aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 29 din 22 ianuarie 2014.

Anexă: Hotărârea Guvernului nr. 29 din 22 ianuarie 2014	- 2 ex.
Proiectul de lege nominalizat	- 2 ex.
Nota informativă	- 2 ex.

Prim-ministru

IURIE LEANCĂ

GUVERNUL REPUBLICII MOLDOVA

HOTĂRÎRE nr. 29

din 22 ianuarie 2014

Chișinău

**Pentru aprobarea proiectului de lege privind energia termică
și promovarea cogenerării**

Guvernul **HOTĂRĂȘTE:**

Se aprobă și se prezintă Parlamentului spre examinare proiectul de lege privind energia termică și promovarea cogenerării.

Prim-ministru

IURIE LEANCĂ

Contrasemnează:

**Viceprim-ministru,
ministrul economiei**

Valeriu LAZĂR

Ministrul finanțelor

Anatol Arapu

**Ministrul dezvoltării regionale
și construcțiilor**

Marcel Răducan

Ministrul mediului

Gheorghe Șalaru

Ministrul justiției

Oleg Efrim

PARLAMENTUL REPUBLICII MOLDOVA

LEGE

cu privire la energia termică și promovarea cogenerării

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

**Capitolul I
DISPOZIȚII GENERALE**

Articolul 1. Obiectul legii

Prezenta lege reglementează activitățile specifice sistemelor de alimentare centralizată cu energie termică, menite să îmbunătățească eficiența energetică în ansamblu pe economie și să diminueze impactul negativ al sectorului energetic asupra mediului, inclusiv prin utilizarea tehnologiilor de cogenerare.

Articolul 2. Scopul legii

(1) Scopul prezentei legi este instituirea unui cadru legal pentru funcționarea eficientă și de reglementare a sistemelor de alimentare centralizată cu energie termică, promovarea cogenerării pe baza cererii de energie termică utilă, stabilirea principiilor de desfășurare a activităților specifice sistemelor de alimentare centralizată cu energie termică, în condiții de accesibilitate, disponibilitate, fiabilitate, continuitate, competitivitate, transparență, cu respectarea normelor de calitate, de securitate și de protecție a mediului la producerea, distribuția, furnizarea și utilizarea energiei termice.

(2) Furnizarea energiei termice prin sistemul de alimentare centralizată cu energie termică constituie un serviciu public de interes general.

Articolul 3. Sfera de aplicare

Prezenta lege reglementează:

1) principiile și obiectivele politicii de stat în cadrul sistemelor centralizate de alimentare cu energie termică, în componența:

- a) producerii energiei termice;
- b) distribuției energiei termice;
- c) furnizării energiei termice;
- 2) administrarea de stat în domeniu;
- 3) cogenerarea și tehnologiile de cogenerare;
- 4) promovarea cogenerării și a sistemelor de alimentare centralizată cu energie termică eficiente din punct de vedere energetic;
- 5) determinarea și aprobarea tarifelor reglementate la energia termică;
- 6) licențierea genurilor de activitate desfășurate în sectorul termoelectric;
- 7) drepturile și obligațiile unităților termoelectrice;

- 8) securitatea și fiabilitatea în alimentarea cu energie termică a consumatorilor;
- 9) protecția drepturilor consumatorilor;
- 10) cogenerarea de eficiență înaltă.

Articolul 4. Obiectivele prezentei legi

Prezenta lege are următoarele obiective:

- 1) promovarea producerii energiei termice în regim de cogenerare;
- 2) asigurarea securității aprovizionării cu combustibili a sistemelor de alimentare centralizată cu energie termică și a siguranței în funcționare a sistemelor de alimentare centralizată cu energie termică;
- 3) asigurarea durabilității în alimentarea cu energie termică a consumatorilor;
- 4) asigurarea calității, fiabilității și continuității în alimentarea cu energie termică a consumatorilor, pentru încălzire și prepararea apei calde menajere;
- 5) accesibilitatea tarifelor pentru consumatorii de energie termică;
- 6) protecția drepturilor consumatorilor de energie termică;
- 7) promovarea sistemelor centralizate de alimentare cu energie termică;
- 8) asigurarea transparenței la stabilirea tarifelor la energia termică;
- 9) utilizarea eficientă a resurselor energetice, precum și diminuarea impactului asupra mediului înconjurător.

Articolul 5. Noțiuni principale

În sensul prezentei legi, următoarele noțiuni principale semnifică:

administrator al fondului locativ – întreprinderea municipală de gestionare a fondului locativ, întreprinderea municipală a gospodăriilor locativ-comunale, cooperativele de construcția locuințelor, asociațiile coproprietarilor în condominiu, asociațiile de proprietari a locuințelor privatizate și alți agenți economici la balanța ori în gestiunea cărora se află un fond locativ;

agent termic sau purtător de energie termică – fluid termic utilizat pentru acumularea, și distribuția energiei termice;

apă caldă menajeră – apă caldă utilizată în scopuri gospodărești sau igienico-sanitare;

centrală electrică de termoficare – instalație sau ansamblul instalațiilor pentru producerea combinată a energiei electrice și termice;

centrală termică – instalație sau ansamblul instalațiilor pentru producerea energiei termice;

cerere justificată din punct de vedere economic – cererea care nu depășește necesarul de încălzire sau răcire și care ar putea fi satisfăcută altfel în condițiile pieței, prin alte procese de producere a energiei, în afară de cogenerare;

cogenerare – producerea simultană, în același proces, a energiei termice și a energiei electrice și/sau mecanice;

cogenerare de eficiență înaltă – cogenerarea care îndeplinește criteriile stabilite în anexa nr. 1 la prezenta lege;

consumator – persoană fizică sau juridică care utilizează energia termică, pe bază de contract, prin racordarea instalațiilor sale la rețeaua termică a unității termoeenergetice;

distribuție – activitate organizată pentru transmiterea energiei termice prin rețeaua termică, de la producători pînă la punctul de delimitare dintre rețeaua termică și instalațiile de utilizare ale consumatorilor, în scopul livrării acesteia către consumatori;

echipament de măsurare – dispozitiv, instalație sau ansamblul instalațiilor destinate pentru măsurarea cantității de energie termică, inclusiv a parametrilor agentului termic, legalizat și verificat metrologic în modul stabilit;

eficiență – randamentul unui proces de producere a energiei calculat în baza puterii calorifice inferioare a combustibililor;

eficiență globală – suma anuală a producției brute de energie electrică, de energie mecanică și de energie termică utilă, împărțită la echivalentul energetic al combustibilului folosit pentru producerea energiei termice și a energiei electrice și mecanice în procesul de cogenerare;

energie electrică produsă prin cogenerare – energia electrică produsă într-un proces legat de producerea de energie termică utilă și calculată în conformitate cu metodologia prezentată în anexa nr. 2 la prezenta lege;

energie termică – energia conținută de un sistem fizic, care poate fi transmisă altui sistem fizic în baza diferenței dintre temperatura sistemului care cedează energie și temperatura sistemului care primește energie;

energie termică utilă – energia termică produsă într-un proces de cogenerare, pentru a satisface o cerere de încălzire sau răcire, justificată din punct de vedere economic;

furnizor – agent economic ce furnizează energie termică consumatorilor. Furnizorul poate fi concomitent producător și distribuitor sau numai distribuitor;

instalație de utilizare a energiei termice – ansamblul instalațiilor și receptoarelor care consumă energie termică;

producător – orice persoana fizică sau juridică care produce energie termică în centrala electrică de termoficare, în centrala care produce energie electrică și termică în regim de cogenerare de eficiență înaltă, în centrala termică, inclusiv în centrala termică care utilizează surse de energie regenerabilă, în scopul comercializării acesteia;

punct de delimitare – loc în care instalația de utilizare a energiei termice a consumatorului se racordează la rețeaua termică și în care patrimoniul consumatorului și patrimoniul unității termoeenergetice se delimitează, în funcție de dreptul de proprietate sau loc în care se delimitează, în funcție de dreptul de proprietate, patrimoniile unităților termoeenergetice;

raportul dintre energia electrică și energia termică – raportul dintre energia electrică produsă prin cogenerare și energia termică utilă la funcționarea exclusiv în regim de cogenerare, utilizînd datele operaționale ale unei unități specifice;

sistem colectiv de alimentare cu energie termică – sistem comun de asigurare cu energie termică a apartamentelor individuale, precum și a spațiilor locative, nelocative și de uz comun din cadrul blocurilor locative;

sistem de alimentare centralizată cu energie termică – ansamblul instalațiilor de producere, distribuție și de utilizare a energiei termice dintr-o localitate sau dintr-o zonă a unei localități legate printr-un proces comun de funcționare, destinate producerii, distribuției și utilizării energiei termice sub formă de aburi sau apă fierbinte,

sistem de alimentare centralizată cu energie termică eficient din punct de vedere energetic – sistem de alimentare centralizată cu energie termică care, în ceea ce privește componența de generare, fie îndeplinește criteriile de cogenerare de eficiență înaltă, fie, în cazul cazanelor care produc doar căldură, îndeplinește cel puțin valorile de referință pentru producerea de energie termică stabilite în legislația în domeniu;

subconsumator – persoană fizică sau juridică ale cărei instalații termice sînt racordate la instalațiile de utilizare a energiei termice ale unui alt consumator cu care are încheiat un contract;

unitate de cogenerare – unitatea care poate funcționa în regim de cogenerare;

unitate de microcogenerare – unitatea de cogenerare cu o capacitate maximă sub 50 kW_e;

unitate de cogenerare de mică putere – unitatea de cogenerare cu o capacitate mai mică de 1 MW_e;

unitate termoelectrică reglementată – întreprindere de producere și/sau distribuție sau furnizare a energiei termice care deține poziție dominantă pe piață locală a energiei termice în conformitate cu legislația în domeniul concurenței;

valoare de referință a eficienței pentru producerea separată – eficiența producerii separate alternative de energie electrică, termică și/sau mecanică, pe care procesul de cogenerare este menit să îl înlocuiască.

Capitolul II

PRINCIPIILE ȘI OBIECTIVELE POLITICII DE STAT

Articolul 6. Principiile și obiectivele politicii de stat în sectorul termoelectric

1) Pentru asigurarea securității energetice, protecției mediului, apărării drepturilor și intereselor consumatorilor, energia termică se produce, se distribuie și se furnizează în cel mai eficient mod.

2) Principiile politicii de stat în sectorul termoelectric sînt:

a) promovarea și asigurarea competitivității în sectorul termoelectric;

b) respectarea principiului fiabilității și eficienței maxime la costuri minime;

c) promovarea eficienței energetice, producerii energiei termice din surse regenerabile de energie și a producerii energiei termice în cogenerare, inclusiv prin procurarea prioritară a energiei termice produse de centralele electrice cu

termoficare, centralele de producerea energiei electrice și termice în regim de cogenerare de eficiență înaltă;

d) susținerea prin intermediul statului, autorităților publice centrale și locale a inițiativelor private și promovarea sectorului privat în sectorul termoeenergetic;

3) Obiectivele politicii de stat în sectorul termoeenergetic sînt:

a) asigurarea unui cadru favorabil pentru efectuarea de investiții necesare în sistemele centralizate de alimentare cu energie termică, inclusiv pentru modernizarea instalațiilor de producere a energiei termice și extinderea rețelelor termice;

b) diversificarea tipurilor de resurse energetice primare, a instalațiilor de producere a energiei termice și a formelor de proprietate în sectorul termoeenergetic;

c) protecția intereselor legitime ale consumatorilor;

d) protecția mediului prin întreprinderea tuturor măsurilor adecvate de prevenire a poluării, inclusiv prin preîntîmpinarea accidentelor și limitarea consecințelor acestora.

Capitolul III

COMPETENȚELE ADMINISTRATIVE ȘI DE REGLEMENTARE

Articolul 7. Competențele Guvernului

(1) Guvernul, avînd drept scop asigurarea securității energetice a statului, inclusiv furnizarea fiabilă a energiei termice:

a) stabilește direcțiile prioritare și obiectivele politicii de stat în sectorul termoeenergetic;

b) asigură crearea premiselor de dezvoltare, funcționare durabilă a sectorului termoeenergetic și planificare strategică privind dezvoltarea acestui sector al complexului energetic;

c) stabilește mecanisme, scheme de sprijin și stimulente pentru îndeplinirea obiectivelor politicii de stat referitor la promovarea cogenerării și la energia termică;

d) promovează interesele sectorului termoeenergetic pe plan internațional;

e) asigură supravegherea și controlul unităților termoeenergetice proprietate de stat;

f) elaborează și aprobă actele normativ-tehnice pentru reglementarea producerii și distribuției energiei termice;

g) stabilește pentru unitățile termoeenergetice, în interesul economic general, obligațiile de serviciu public referitoare la siguranța furnizărilor și protecția mediului;

h) stabilește valorile de referință pentru producerea separată.

(2) Guvernul, prin intermediul organului central de specialitate al administrației publice în sectorul termoeenergetic, elaborează și promovează politica statului în sectorul termoeenergetic, asigură monitorizarea furnizării energiei termice.

Articolul 8. Competențele organului central de specialitate al administrației publice

(1) Organul central de specialitate al administrației publice în sectorul termoelectric:

a) elaborează scheme de sprijin și măsuri pentru promovarea cogenerării de eficiență înaltă și a sistemelor de alimentare centralizată cu energie termică eficiente din punct de vedere energetic și le prezintă Guvernului pentru aprobare;

b) asigură stabilirea condițiilor pentru promovarea utilizării instalațiilor de producere a energiei termice cu valoarea de referință a eficienței pentru producerea separată;

c) organizează evaluarea, în conformitate cu articolul 12 din prezenta lege, a potențialului de aplicare a cogenerării de eficiență înaltă și a sistemelor de alimentare centralizată cu energie termică eficiente din punct de vedere energetic;

d) analizează îndeplinirea măsurilor adoptate pentru a atinge obiectivele politicii statului în promovarea cogenerării de eficiență înaltă și a sistemelor de alimentare centralizată cu energie termică eficiente din punct de vedere energetic.

(2) Anual, pînă la 30 aprilie, organul central de specialitate al administrației publice în sectorul termoelectric întocmește și publică pe pagina sa electronică un raport pentru anul precedent, în care prezintă rezultatele monitorizării problemelor sistemelor de alimentare centralizată cu energie termică din localități, precum și orice măsură luată sau preconizată pentru soluționarea acestora.

Articolul 9. Competențele Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică

(1) Sectorul termoelectric este reglementat de Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică (în continuare – Agenție).

(2) Agenția are următoarele funcții:

a) elaborează și aprobă, metodologiile de calculare, aprobare și aplicare a tarifelor la producerea energiei termice, pentru serviciul de distribuție și furnizare a energiei termice și a tarifelor la energia termică furnizată consumatorilor, inclusiv pentru apa caldă menajeră;

b) aprobă tarifele pentru producerea energiei termice, pentru serviciul de distribuție și furnizare a energiei termice și a tarifelor la energia termică furnizată consumatorilor, de către unitățile termoelectrice și pentru apa caldă menajeră, calculate în conformitate cu metodologiile aprobate;

c) eliberează, în conformitate cu procedura și cu cerințele stabilite de lege, unităților termoelectrice licențe pentru producerea energiei termice, pentru distribuția energiei termice și pentru furnizarea energiei termice consumatorilor;

d) modifică, suspendă temporar, retrage licențele eliberate unităților termoelectrice;

e) monitorizează corectitudinea aplicării tarifelor de către titularii de licențe;

f) monitorizează și controlează, în modul și în limitele stabilite de lege, respectarea de către titularii de licențe a condițiilor stabilite pentru desfășurarea activităților licențiate, a prevederilor prezentei legi, inclusiv a celor privind drepturile consumatorilor și calitatea serviciilor prestate;

g) supraveghează respectarea de către titularii de licențe a principiului costurilor minime necesare și justificate la calcularea și la aprobarea tarifelor pentru activitățile reglementate;

h) supraveghează, promovează, asigură transparența și monitorizează competitivitatea sectorului termoelectric;

i) aplică principiul procurării prioritare a energiei termice produse în centralele electrice cu termoficare, centralele de producerea energiei electrice și termice în regim de cogenerare de eficiență înaltă, centralele termice care produc energie termică din surse de energie regenerabilă;

j) stabilește, cu respectarea confidențialității, informațiile de ordin economic și tehnic referitoare la funcționarea sistemelor de alimentare centralizată cu energie termică, care urmează a fi date publicității de către titularii de licențe;

k) stabilește, pentru monitorizarea separării efective a conturilor titularilor de licențe pentru garantarea lipsei de subvenții încrucișate între activitățile de producere, de distribuție și de furnizare a energiei termice, metode de ținere a contabilității în sectorul termoelectric, în conformitate cu standardele naționale de contabilitate, cerințe privind rapoartele contabile, cerințe privind reevaluarea mijloacelor fixe în scopuri tarifare, precum și un sistem de informații în a căror bază titularii de licențe prezintă rapoarte Agenției;

l) elaborează și aprobă regulamentul privind procedurile de achiziție, de către titularii de licențe, a bunurilor, lucrărilor și a serviciilor utilizate în activitatea lor, pentru a asigura respectarea de către aceștia a principiului desfășurării activităților licențiate cu cheltuieli minime și la eficiență maximă;

m) supraveghează activitățile comerciale ale titularilor de licențe, precum și calitatea serviciilor prestate de către aceștia;

n) stabilește termenele, condițiile și tarifele de racordare a centralelor termice, centralelor electrice cu termoficare, centralelor de producerea energiei electrice și termice în regim de cogenerare de eficiență înaltă, centralelor termice care produc energie termică din surse de energie la rețeaua termică pentru a garanta ca acestea să fie obiective, transparente și nediscriminatorii;

o) asigură protecția drepturilor și a intereselor legale ale consumatorilor, examinează și soluționează, în limitele competenței, petițiile consumatorilor, examinează și soluționează în procedură extrajudiciară neînțelegerile dintre consumatori și unitățile termoelectrice legate de contractare și racordare la rețeaua termică.

(3) Anual, pînă la 31 martie, Agenția pregătește un raport, pentru anul precedent, despre activitatea desfășurată, precum și despre monitorizarea activității unităților termoelectrice și plasează raportul pe pagina sa electronică.

(4) Pentru îndeplinirea eficientă a funcțiilor sale, Agenția are dreptul:

a) să controleze, în modul și în limitele prevăzute de lege, dacă titularul de licență respectă condițiile stabilite pentru desfășurarea activităților licențiate și prevederile prezentei legi, inclusiv cele privind respectarea drepturilor consumatorilor și calitatea serviciilor prestate;

b) să controleze dacă titularul de licență aplică corect tarifele reglementate la energia termică;

c) să aibă acces la documentele aferente activităților practicate conform licenței, inclusiv la cele care conțin informații ce constituie secret de stat, secret comercial sau cu accesibilitate limitată;

d) să obțină de la titularii de licențe copii, extrase din documentele menționate la lit. c);

e) să pună în aplicare principiul eficienței maxime la cheltuieli minime în producerea, distribuția și furnizarea energiei termice la tarife reglementate;

f) să aprobe reglementări tehnice și comerciale, precum și regulamente privind reglementarea relațiilor dintre producători, distribuitori, furnizori și consumatori;

g) să adopte hotărâri și să emită decizii în limitele competențelor prevăzute de prezenta lege;

h) să înainteze prescripții titularilor de licențe privind lichidarea încălcărilor depistate;

i) să constate contravenții în activitatea unităților termoelectrice și să remită spre examinare comisiei administrative sau instanței de judecată competentă procesele-verbale de constatare a contravențiilor;

j) să examineze chestiuni ce țin de activitatea titularilor de licențe;

k) să elaboreze și să aprobe regulamentul cu privire la indicatorii de calitate a serviciilor de distribuție și furnizare a energiei termice;

l) să participe la forurile și la evenimentele internaționale în domeniu.

(5) Agenția, în limitele bugetului aprobat anual de către Parlament, stabilește pentru titularii de licențe plățile regulatorii necesare pentru asigurarea activității sale în conformitate cu legea, la nivel de până la 0,15 % din costul anual al energiei termice furnizate de titularii de licențe. Plățile regulatorii se achită trimestrial de către titularii de licențe prin transfer la contul curent al Agenției.

Articolul 10. Competențele autorităților administrației publice locale

(1) Autoritățile administrației publice locale contribuie la asigurarea fiabilă și eficientă a consumatorilor de energie termică din unitatea administrativ-teritorială respectivă.

(2) Autoritățile administrației publice locale:

a) elaborează, aprobă și promovează politici de dezvoltare, programe de reabilitare, extindere și modernizare a sectorului termoelectric al unității administrativ-teritoriale respective, în conformitate cu politica de stat în domeniu;

b) înființează, organizează, coordonează, supraveghează, monitorizează și controlează activitatea unităților termoelectrice, asigurând realizarea acestor acțiuni într-o concepție unitară și corelată cu programele de dezvoltare social-economică a localităților, cu planurile de amenajare a teritoriului, planurile generale de urbanism și programele de mediu;

c) asigură continuitatea serviciilor de alimentare cu energie termică consumatorilor din unitatea administrativ-teritorială respectivă;

d) inițiază parteneriate publice-private pentru gestionarea sistemelor de alimentare cu energie termică din unitățile administrativ-teritoriale sau pot concesiona gestiunea acestora;

e) coordonează activitățile ce țin de construcția și utilizarea rețelelor termice;

f) monitorizează activitățile privind pregătirea unităților termoelectrice din teritoriu pentru asigurarea cu energie termică a consumatorilor din unitatea administrativ-teritorială respectivă în perioada rece a anului;

g) coordonează lucrările de lichidare a consecințelor situațiilor excepționale la unitățile termoelectrice;

h) reglementează alocațiile de la bugetele locale pentru dezvoltarea sistemelor de alimentare cu energie termică în vederea asigurării consumatorilor din unitățile administrativ-teritoriale cu energie termică în condițiile de accesibilitate, disponibilitate, fiabilitate, continuitate, competitivitate și transparență;

i) acordă compensații nominative păturilor social-vulnerabile pentru plata consumului de energie termică.

(3) Autoritățile administrației publice locale examinează și soluționează problema atribuirii de terenuri pentru obiectele sistemelor de alimentare cu energie termică.

Articolul 11. Competențele Agenției pentru Eficiență Energetică

(1) Agenția pentru Eficiență Energetică:

a) asigură sprijin organului central de specialitate al administrației publice în sectorul termoelectric la crearea condițiilor pentru promovarea producerii energiei termice în regim de cogenerare de eficiență înaltă și din surse de energie regenerabilă;

b) asigură suport unităților termoelectrice în elaborarea planurilor proprii de eficiență energetică;

c) consultă autoritățile administrației publice locale, unitățile termoelectrice privind utilizarea tehnologiilor de eficiență înaltă și trecerea la producerea energiei termice în regim de cogenerare de eficiență înaltă și din surse de energie regenerabilă;

d) asigură sensibilizarea și consultarea consumatorilor privind măsurile de conservare și de optimizare a consumului de energie termică.

Capitolul IV

PROMOVAREA COGENERĂRII DE EFICIENȚĂ ÎNALTĂ

Articolul 12. Analiza potențialului național pentru cogenerarea de eficiență înaltă și a sistemelor de alimentare centralizată cu energie termică eficientă din punct de vedere energetic

(1) Organul central de specialitate al administrației publice în sectorul termoelectric, asigură efectuarea unei evaluări cuprinzătoare a potențialului pentru aplicarea cogenerării de eficiență înaltă și a sistemelor de alimentare centralizată cu energie termică eficientă din punct de vedere energetic. Această analiză trebuie să conțină informațiile enumerate în anexa nr. 3 la prezenta lege.

(2) Organul central de specialitate al administrației publice în sectorul termoelectric va asigura actualizarea evaluării efectuate în conformitate cu alineatul (1) la fiecare cinci ani.

Articolul 13. Scheme de sprijin

Fără derogare de la Legea nr. 139 din 15 iunie 2012 privind ajutorul de stat, Guvernul adoptă măsuri pentru susținerea producătorilor de energie termică în regim de cogenerare de eficiență înaltă în cazul în care astfel de sprijin se bazează pe cererea de energie termică utilă și economiile de energie primară, în funcție de oportunitățile disponibile pentru reducerea cererii de energie, prin alte măsuri din punct de vedere economic sau avantajoase ecologic, cum ar fi alte măsuri de eficiență energetică sau scheme de sprijin.

Articolul 14. Garanția de origine

(1) În baza valorilor de referință, aprobate de Guvern, originea energiei electrice produse în regim de cogenerare de eficiență înaltă este conformată prin garanția de origine, eliberată în conformitate cu un regulament aprobat de Agenție.

(2) Acest regulament privind garanția de origine respectă cerințele minime stabilite în anexa nr. 4 la prezenta lege.

(3) Garanția de origine nu poate fi solicitată pentru energia electrică produsă prin cogenerare de eficiență înaltă în afara Republicii Moldova.

Articolul 15. Energia electrică produsă în cogenerare de eficiență înaltă

(1) Fără lezarea dreptului de acces al terților la rețelele electrice de transport și de distribuție, în conformitate cu prevederile Legii nr. 124-XVIII din 23 decembrie 2009 cu privire la energia electrică, precum și luând în considerare necesitatea și obligațiile de a asigura continuitatea în alimentarea cu energie termică a consumatorilor, operatorii rețelelor de transport și distribuție a energiei electrice, bazându-se pe criterii de transparență și nediscriminare, aprobate de Agenție, garantează transportul și distribuția de energie electrică produsă prin

cogenerare de eficiență înaltă, în baza contractelor încheiate între participanții pieței energiei electrice.

(2) Pentru a asigura un acces eficient la rețelele electrice de transport și de distribuție, operatorii rețelelor de transport și distribuție a energiei electrice sînt obligați să ofere noilor producători de energie electrică produsă prin cogenerare de eficiență înaltă informațiile complete privind termenele și condițiile de racordare, inclusiv o estimare cuprinzătoare și detaliată a costurilor legate de racordare, un termen rezonabil și concret pentru primirea și analizarea cererii de racordare, și un termen aproximativ pentru racordarea la rețeaua electrică.

(3) Operatorii rețelelor electrice sînt obligați să stabilească proceduri standarde și simplificate în ceea ce privește racordarea centralelor pentru producere distribuită a energiei electrice în cogenerare de eficiență înaltă cu scopul de a facilita racordarea acestora la rețeaua electrică de distribuție.

Articolul 16. Proceduri administrative

(1) Organul central de specialitate al administrației publice în sectorul termoeenergetic evaluează cadrul legislativ și de reglementare existent în vederea îmbunătățirii acestuia. Această evaluare include și analiza procedurilor de licențiere, precum și a oricăror altor prevederi legale aplicabile unităților de cogenerare de eficiență înaltă, în scopul:

a) încurajării instalării de unități de cogenerare strict în limita acoperirii cererii de energie termică justificate din punct de vedere economic;

b) reducerii barierelor de reglementare sau de alt tip în calea promovării cogenerării de eficiență înaltă;

c) reducerii numărului și accelerării procedurilor la nivel administrativ pentru obținerea autorizărilor și licențelor necesare;

d) asigurării ca reglementările stabilite să fie obiective, transparente și nediscriminatorii, cu luarea în considerare a particularităților diferitelor echipamente sau instalații energetice din compunerea unor procese de cogenerare.

(2) Organul central al administrației publice în sectorul termoeenergetic elaborează și publică un raport cuprinzînd rezultatul analizelor și evaluărilor efectuate conform prezentului articol.

Articolul 17. Statistica privind cogenerarea

Biroul Național de Statistică în comun cu Agenția pentru Eficiență Energetică, generalizează și prezintă, anual organului central de specialitate al administrației publice în sectorul energetic informația privind:

a) producția națională de energie electrică și termică produsă în regim de cogenerare, determinată conform metodologiei prevăzute în anexa nr. 2 la prezenta lege;

b) capacitățile de cogenerare;

c) combustibilii utilizați în cogenerare, economiile de combustibil primar obținute prin utilizarea cogenerării și determinate conform metodologiei prezentate în anexa nr.1 la prezenta lege.

Capitolul V

LICENȚIEREA ACTIVITĂȚII DE PRODUCERE, DISTRIBUȚIE ȘI FURNIZARE A ENERGIEI TERMICE

Articolul 18. Licențierea activității de producere, distribuție și furnizare a energiei termice.

(1) Se supun licențierii activitățile unităților termoelectrice pentru producerea, distribuția și furnizarea energiei termice în scopul comercializării acesteia.

(2) Orice unitate termoelectrică care întrunește cerințele prezentei legi este obligată să obțină licența respectivă.

Articolul 19. Tipurile de licențe. Sfera de acțiune a licențelor

(1) Licențele se eliberează de către Agenție pentru un termen de 25 ani pentru fiecare gen de activitate:

- a) producerea energiei termice;
- b) distribuția energiei termice;
- c) furnizarea energiei termice.

(2) În cazul în care o unitate termoelectrică desfășoară două sau trei activități din cele enumerate la alineatul (1), Agenția eliberează o singură licență pentru desfășurarea activităților respective.

(3) La licență se anexează, în mod obligatoriu, condițiile de desfășurare a activității licențiate, care sînt parte integrantă a licenței.

Articolul 20. Condițiile și procedura de obținere a licențelor

(1) Licențele pentru activitățile prevăzute în art. 19 alin. (1) din prezenta lege se eliberează persoanelor fizice întreprinzători individuali și persoanelor juridice, în baza unei declarații depuse la Agenție.

(2) Persoanele prevăzute în alin (1) al prezentului articol vor întruni următoarele condiții:

a) prezintă dovezile că dispun în proprietate sau în folosință toate tehnologiile necesare pentru desfășurarea activității pentru care solicită licență, care satisfac cerințele ecologice și de siguranță: de centrala electrică de termoficare, centrala de producerea energiei electrice și termice în regim de cogenerare de eficiență înaltă, centrala termică, inclusiv centrală termică de producere a energiei termice din surse de energie regenerabilă, de rețele termice, după caz. Dreptul de folosință se confirmă printr-un acord scris cu un proprietar de tehnologii și utilaje valabil cel puțin pentru perioada pentru care a fost solicitată licența;

b) prezintă raportul financiar pentru anul precedent sau extrasul din contul bancar, în cazul inițierii afacerii;

c) prezintă documente care confirmă că dispune de personal calificat, necesar activității pentru care solicită licență.

(3) Administratorul întreprinderii care solicită licență prezintă actele care confirmă satisfacerea următoarelor condiții:

- a) are sedere permanentă în Republica Moldova;
- b) are studii superioare;
- c) nu are antecedente penale legate de activitățile desfășurate în domeniul energetic sau antecedente penale de comitere a infracțiunilor din intenție, prevăzute de Codul penal.

(4) Procedurile pentru eliberarea/prelungirea, modificarea, eliberarea duplicatului, suspendarea temporară și reluarea valabilității licențelor, precum și retragerea licențelor pentru activitățile prevăzute în art. 19 al prezentei legi, sînt stabilite în Legea nr. 451-XV din 30 iulie 2001 privind reglementarea prin licențiere a activității de întreprinzător.

(5) Termenul de examinare a declarațiilor privind eliberarea licențelor pentru desfășurarea activităților în sectorul termoelectric/prelungirea termenului lor de valabilitate constituie 15 zile calendaristice din data depunerii declarației.

Articolul 21. Drepturile și obligațiunile titularilor de licență

(1) Titularii de licență au dreptul:

a) de acces liber la echipamentele de măsurare a energiei termice pentru controlul și citirea indicațiilor echipamentului de măsurare, conform contractului;

b) să întrerupă furnizarea energiei termice pentru neachitarea facturilor la energia termică, cu notificarea prealabilă de cel puțin o lună;

c) să suspende furnizarea energiei termice în cazul imposibilității economice de furnizare a energiei termice, cu notificarea prealabilă de cel puțin 6 luni înainte de 15 octombrie a anului respectiv;

d) să limiteze sau să întrerupă furnizarea de energie termică în cazul crizei de combustibil survenită la nivel național sau din cauza unor situații excepționale, determinate de relațiile economice internaționale și comerțul exterior, economia națională, protecția mediului și de securitatea națională;

e) să perceapă o penalitate pentru achitarea întârziată a energiei termice facturate în mărime determinată și în modul stabilit prin contract, în urma negocierilor. Quantumul penalității este negociabil, dar nu poate depăși rata medie anuală ponderată a dobînzii la creditele noi acordate în monedă națională de băncile comerciale, pentru un an, înregistrată în anul precedent și publicată în raportul Băncii Naționale a Moldovei.

(2) Titularii de licență sînt obligați:

a) să respecte condițiile stipulate în licență;

b) să respecte principiul eficienței maxime la cheltuieli minime și să prezinte Agenției calculele argumentate ale cheltuielilor pe care le-au suportat;

c) să respecte principiul procurării prioritare a energiei termice produsă de centralele electrice cu termoficare, centralele de producere a energiei electrice și termice în regim de cogenerare de eficiență înaltă, de centralele termice de producere a energiei din surse de energie regenerabilă;

d) să prezinte Agenției spre aprobare, în termenele stabilite, planul de investiții pentru următorul an și să prezinte raportul privind investițiile efectuate în anul precedent;

e) să nu întrerupă furnizarea energiei termice, cu excepția cazurilor de neachitare a facturilor pentru energia termică, a motivelor tehnice și de securitate stipulate în licență și în contracte;

f) să reînceapă furnizarea energiei termice în cel mult 24 ore după prezentarea dovezii achitării datoriilor conform facturii pentru energia termică;

g) să repare prejudiciile cauzate prin nerespectarea calității energiei termice și întreruperile nejustificate a furnizării energiei termice în conformitate cu contractele;

h) să publice informații cu privire la sursele de energie termică produsă pentru acoperirea cererii în anul precedent, la cantitățile și tipurile de combustibili utilizați și cantitățile emisiilor de gaze cu efect de seră;

i) să reflecte, după caz, în facturile pentru consumatori, informații privind eficiența producerii, pierderile de energie termică în rețea și cota de energie termică provenită din surse regenerabile de energie și unitățile de cogenerare, inclusiv de eficiență înaltă;

j) să prezinte Agenției rapoarte cu privire la activitatea desfășurată în corespundere cu criteriile, procedurile și termenele limită stabilite, precum și alte informații necesare, solicitate de către Agenție conform prezentei legi;

k) să nu transmită unor alte persoane fizice sau juridice drepturi și obligații aferente activității pentru a cărei desfășurare i s-a acordat licență;

l) să furnizeze energie termică în conformitate cu cerințele reglementărilor tehnice și ale standardelor în vigoare, în funcție de parametri și specificațiile tehnice prevăzute în prezenta lege și contract;

m) să asigure atingerea obiectivelor emisiilor de gaze cu efect de seră;

n) să contribuie la creșterea eficienței funcționării sistemelor de alimentare centralizată cu energie termică, inclusiv prin implementarea tehnologiilor de eficiență înaltă și trecerea la producerea energiei termice în regim de cogenerare eficientă înaltă și din surse de energie regenerabilă;

o) să prezinte Agenției pentru Eficiență Energetică anual, până la 30 martie, informații privind performanța energetică a unităților termoelectrice conform unui formular elaborat și distribuit în prealabil de către Agenția pentru Eficiență Energetică.

p) să efectueze trimestrial plățile regulatorii, în conformitate cu Legea nr. 1525-XIII din 19 februarie 1998 cu privire la energetică.

(2) Titularii de licență pentru producerea energiei termice vor crea rezerve de combustibil, după caz, suficiente pentru a acoperi necesarul pentru producerea energiei termice în sezonul rece.

Articolul 22. Înregistrarea titularilor de licență

Titularii de licență se înregistrează de către Agenție în registrul titularilor de licență, conform Legii nr. 451-XV din 30 iulie 2001 privind reglementarea prin licențiere a activității de întreprinzător.

Articolul 23. Eliberarea duplicatului licenței

(1) Temei pentru eliberarea duplicatului licenței servește pierderea sau deteriorarea acesteia.

(2) În caz de pierdere a licenței, titularul acesteia este obligat, în decurs de 15 zile lucrătoare, să depună la Agenție, în persoană, prin scrisoare recomandată sau prin poștă electronică, o cerere de eliberare a duplicatului licenței.

(3) În cazul în care licența este deteriorată și nu poate fi folosită, titularul acesteia depune la Agenție, împreună cu licența deteriorată, o declarație de eliberare a duplicatului acesteia.

(4) Agenția este obligată să elibereze duplicatul licenței în termen de 3 zile lucrătoare de la data depunerii declarației de eliberare a duplicatului licenței.

(5) Termenul de valabilitate a duplicatului licenței nu poate depăși termenul indicat în licența pierdută sau deteriorată.

(6) În caz de eliberare a duplicatului licenței, Agenția adoptă decizia de anulare a licenței pierdute sau deteriorate, cu introducerea modificărilor respective în registrul licențelor nu mai târziu de ziua lucrătoare imediat următoare adoptării deciziei.

(7) În perioada de examinare a declarației de eliberare a duplicatului licenței, titularul acesteia își poate desfășura activitatea în baza unui certificat eliberat de Agenție.

Articolul 24. Modificarea licenței

(1) Licența poate fi modificată la inițiativa titularului de licență sau a Agenției, cu acordul ambelor părți în cazul apariției unor temeuri justificate.

Dacă modificarea licenței rezultă ca urmare a unei modificări legislative, nu este necesar acordul titularului de licență.

(2) Temei pentru modificarea licenței este schimbarea denumirii titularului de licență și/sau modificarea altor date ce se conțin în licență.

(3) La apariția temeiului pentru modificarea licenței titularul acesteia este obligat, în termen de 10 zile lucrătoare de la survenirea modificărilor, să depună la Agenție o declarație privind modificarea licenței (în persoană, prin scrisoare recomandată sau prin poșta electronică sub formă de document electronic cu semnătură digitală) împreună cu licența care necesită a fi modificată și documentele sau copiile acestora ce confirmă modificările în cauză.

(4) Agenția, în termen de 10 zile lucrătoare de la data depunerii declarației de modificare a licenței și a documentelor anexate la ea, adoptă decizia privind modificarea licenței și o comunică solicitantului.

(5) Licența modificată se eliberează pe un formular nou, ținându-se cont de modificările indicate în declarație, totodată, se eliberează copiile necesare de pe această licență.

(6) Termenul de valabilitate a licenței modificate nu va depăși termenul de valabilitate indicat în licența precedentă.

(7) Agenția introduce modificările respective în registrul de licențiere, nu mai târziu de ziua lucrătoare imediat următoare adoptării deciziei de modificare a licenței.

(8) În perioada de examinare a cererii privind modificarea licenței, titularul acesteia își poate desfășura activitatea în baza unui certificat eliberat de Agenție.

(9) Licența care nu a fost modificată în termenul stabilit de lege, nu este valabilă.

(10) Agenția poate respinge declarația privind modificarea licenței în cazul depistării datelor neveridice în documentele prezentate de către titularul de licență.

Articolul 25. Suspendarea temporară a licenței

(1) Licența poate fi suspendată temporar cu aplicare imediată prin hotărîrea Agenției, la solicitarea titularului de licență. În celelalte cazuri, licența poate fi suspendată temporar la cererea Agenției, prin hotărîre judecătorească.

(2) Licența se suspendă temporar de către Agenție, cu adresarea ulterioară în instanța de judecată, în cazul în care se constată că titularul de licență:

a) nu și-a îndeplinit obligațiile, ceea ce a condus la întreruperea furnizării energiei termice către consumatori pe o perioadă mai mare decît cea stabilită în reglementările tehnice pentru înlăturarea cauzelor motivate, fiind pusă în pericol securitatea națională, viața și sănătatea oamenilor;

b) a condus prin acțiunile ori inacțiunile sale la încălcarea ordinii publice și impun remedierea imediată a consecințelor survenite.

(3) Adresarea în instanța de judecată se efectuează în termen de 3 zile lucrătoare de la adoptarea hotărîrii de către Agenție. Hotărîrea Agenției privind suspendarea temporară a licenței se aplică pînă la adoptarea unei hotărîri judecătorești definitive și irevocabile.

(4) Agenția suspendează temporar licența, conform procedurii prevăzute la alin. (3), dacă deficiențele identificate nu au fost remediate în termen de 7 zile de la emiterea prescripției.

(5) Drept temei pentru suspendarea temporară a licenței servesc:

a) solicitarea titularului de licență privind suspendarea temporară a licenței;

b) nerespectarea de către titularul de licență a termenului de depunere a declarației de eliberare a duplicatului licenței pierdute sau deteriorate, conform prevederilor legii privind reglementarea prin licențiere a activității de întreprinzător;

c) nerespectarea de către titularul de licență a prescripției privind lichidarea, în termenul stabilit de Agenție, a încălcării condițiilor de desfășurare a activității licențiate;

d) incapacitatea provizorie a titularului de licență de a desfășura genul de activitate licențiat conform prezentei legi;

e) neefectuarea plății regulatorii în termenul stabilit de Agenție în conformitate cu Legea nr. 1525-XIII din 19 februarie 1998 cu privire la energetică.

(6) Hotărîrea privind suspendarea temporară a licenței se adoptă de Agenție concomitent cu eliberarea licenței întreprinderii care va asigura temporar continuitatea furnizării energiei termice consumatorilor din teritoriu și este adusă la cunoștință titularului de licență în termen de 3 zile lucrătoare de la data adoptării. În hotărîrea Agenției privind suspendarea temporară a licenței se indică termenul concret de suspendare temporară, care nu poate depăși 2 luni.

(7) Titularul de licență este obligat să informeze în scris Agenția despre lichidarea circumstanțelor care au condus la suspendarea temporară a licenței.

(8) Termenul de valabilitate a licenței nu se prelungește pe durata de suspendare temporară a acesteia.

(9) Suspendarea temporară a licenței trebuie să fie precedată de identificarea de către autoritatea administrației publice locale a unității termoelectrice care va asigura continuitatea furnizării energiei termice consumatorilor din teritoriul respectiv.

Articolul 26. Reluarea valabilității licenței

(1) Reluarea valabilității licenței se efectuează în temeiul hotărîrii Agenției, după remedierea circumstanțelor care au condus la suspendarea temporară a licenței, sau în temeiul hotărîrii instanței de judecată care a emis hotărîrea de suspendare temporară a licenței, sau în temeiul hotărîrii instanței de judecată ierarhic superioare.

(2) Hotărîrea privind reluarea valabilității licenței se adoptă de Agenție în termen de 3 zile lucrătoare de la data primirii înștiințării despre înlăturarea circumstanțelor care au condus la suspendarea temporară a licenței sau de la data la care Agenției i s-a comunicat hotărîrea judecătorească respectivă.

(3) Hotărîrea Agenției se aduce la cunoștință titularului de licență în termen de 3 zile lucrătoare de la data adoptării.

Articolul 27. Retragera licenței

(1) Licența poate fi retrasă prin hotărîre judecătorească, la cererea Agenției, cu excepția retragerii licenței conform temeiurilor prevăzute la alin. (2) lit. a) și b), care se efectuează direct de către Agenție.

(2) Temei pentru retragerea licenței servesc:

- a) declarația titularului de licență privind retragerea;
- b) radierea din Registrul de stat;
- c) depistarea unor date neautentice în documentele prezentate Agenției;
- d) stabilirea faptului de transmitere a licenței sau a copiei de pe aceasta către o altă persoană în scopul desfășurării genului de activitate indicat în licență;
- e) neînlăturarea în termen a circumstanțelor care au condus la suspendarea temporară a licenței;
- f) nerespectarea repetată a prescripțiilor de lichidare a încălcării condițiilor de desfășurare a activității licențiate.

(3) Agenția adoptă hotărîrea privind retragerea licenței concomitent cu eliberarea licenței unității termoelectrice care va asigura continuitatea furnizării energiei termice consumatorilor din teritoriu și o aduce la cunoștință titularului

de licență, cu indicarea temeiurilor retragerii, în cel mult 3 zile lucrătoare de la data adoptării.

(4) În cazul retragerii licenței, taxa pentru licență nu se restituie.

(5) Titularul de licență căruia i s-a retras licența este obligat ca, în termen de 10 zile lucrătoare de la data adoptării hotărârii de retragere a licenței, să depună la Agenție licența retrasă.

(6) Titularul de licență, căruia i s-a retras licența, poate să depună o nouă declarație privind eliberarea licenței pentru același gen de activitate după înlăturarea motivelor care au condus la retragerea licenței.

(7) Retragera licenței trebuie să fie precedată de identificarea de către autoritatea administrației publice locale a unei unități termoelectrice care va asigura continuitatea furnizării energiei termice consumatorilor din teritoriul respectiv.

Capitolul VI

REGIMUL DREPTURILOR ASUPRA PROPRIETĂȚII

UNUI TERȚ

Articolul 28. Dreptul de folosință asupra proprietății unui terț

(1) Unitățile termoelectrice pot dobândi dreptul de folosință a terenurilor sau altor bunuri ale terților prin constituirea servituții, prin încheierea contractului de arendă/locatiune sau în alt mod ce nu contravine legii, în baza acordului prealabil al proprietarului terenului sau al imobilului.

(2) La realizarea servituții, dreptului de folosință, unitățile termoelectrice vor respecta interesele proprietarului terenului sau altui bun.

(3) La realizarea servituții, dreptului de folosință, unitățile termoelectrice pot fi obligate să plătească o recompensă (despăgubire) proprietarului bunului aservit dat în folosință.

(4) Unitatea termoelectrică este obligată să repare proprietarului bunului folosit sau titularului dreptului de folosință/gestiune asupra acestuia, prejudiciile cauzate drept rezultat al folosirii bunurilor și să readucă terenurile și/sau alte bunuri folosite la starea lor inițială într-un termen stabilit prin acordul părților.

(5) Unitățile termoelectrice pot solicita constituirea servituților și a dreptului de folosință asupra bunurilor altor proprietari cu/conform acordului prealabil al proprietarului terenului sau al imobilului în următoarele cazuri:

a) pentru efectuarea de lucrări prelabile aferente construcției obiectelor unităților termoelectrice;

b) la pozarea rețelelor termice aeriene și subterane;

c) pentru construirea, reabilitarea, reechiparea, întreținerea și exploatarea obiectelor unităților termoelectrice;

d) în alte cazuri prevăzute de lege.

(6) În cazul unei situații de avarie sau în scopul prevenirii unei avarii a rețelelor termice, precum și în scopul lichidării consecințelor unei avarii, proprietarul de teren sau a altui bun imobil, titularul dreptului de folosință, gestiune se înștiințează în termenul cel mai scurt posibil, iar acesta este obligat să

permite reprezentărilor unității termoelectrice accesul la locul și bunul respectiv, în scopul efectuării lucrărilor necesare pentru prevenirea avariilor și/sau lichidarea consecințelor acestora.

(7) Înstituirea servituti și/sau dobândirea dreptului de folosință asupra bunurilor altor persoane se va efectua prin încheierea cu proprietarul/gestionarul terenului sau a altui bun a unui contract autenticat notarial privind constituirea servituti sau a altui contract privind dobândirea dreptului de folosință asupra bunului.

(8) Contractul se va rezilia, cu respectarea condițiilor prevăzute de lege, în cazul în care nu se realizează în termen de un an de la data autentificării notariale sau de la data intrării în vigoare a acestuia.

Articolul 29. Limitarea sau suspendarea activităților unui terț

(1) În zona de executare a lucrărilor de construcție, reabilitare, rețehnologizare, întreținere și exploatare a rețelelor termice unitățile termoelectrice au dreptul de a obține limitarea sau suspendarea, pe durata lucrărilor, a activităților desfășurate de către terți în vecinătate pentru evitarea punerii în pericol a persoanelor, bunurilor sau a activităților desfășurate de unitățile termoelectrice.

(2) Terții afectați sînt înștiințați în scris despre data începerii și, respectiv, a finalizării lucrărilor stipulate în alin. (1).

(3) Unitățile termoelectrice trebuie să exercite cu bună-credință dreptul de acces la zona de executare a lucrărilor stipulate în alin. (1).

Articolul 30. Exproprierea bunurilor pentru cauză de utilitate publică

(1) În cazul în care unitatea termoelectrică nu a reușit să dobîndească dreptul de folosință specificat la art. 28, alin. (1) asupra terenurilor sau altor bunuri care aparțin cu titlu de proprietate unor terți, acestea pot fi expropriate pentru cauză de utilitate publică, cu respectarea procedurii prevăzute de Legea exproprierii pentru cauză de utilitate publică nr. 488-XIV din 8 iulie 1999, după o dreaptă și prealabilă despăgubire a proprietarului acestora.

(2) Exproprierea terenurilor sau altor bunuri ale terților poate avea loc doar dacă unitatea termoelectrică demonstrează că lucrările specificate la art. 28 alin. (5) din prezenta lege constituie cauză de utilitate publică.

(3) Exproprierea terenurilor sau a altor bunuri, în scopurile specificate la art. 28 alin. (5) din prezenta lege, va avea loc cu dreaptă și prealabilă despăgubire a proprietarului acestora, în modul stabilit de Legea exproprierii pentru cauză de utilitate publică nr. 488-XIV din 8 iulie 1999.

(4) După trecerea în proprietatea publică a statului sau a unităților administrativ-teritoriale, terenul sau bunurile expropriate vor fi date în folosință, cu titlu gratuit, unităților termoelectrice pentru efectuarea lucrărilor necesare construcției sau exploatării obiectelor sistemelor de alimentare centralizată cu energie termică.

Articolul 31. Zonele de protecție a rețelelor termice

(1) Pentru a se asigura protecția și funcționarea normală a rețelelor termice, pentru a se evita punerea în pericol a persoanelor, bunurilor și mediului, se stabilesc zone de protecție a rețelelor termice în conformitate cu Regulamentul cu privire la protecția rețelelor termice, aprobat de Guvern.

(2) În scopul protecției rețelelor termice, persoanelor fizice și juridice li se interzice:

a) să efectueze construcții de orice fel în zona de protecție a rețelelor termice fără acordul prealabil al unității termoelectrice. În cazul în care, în mod excepțional, este necesar ca pe terenul pe care este amplasată o rețea termică să se execute o construcție, beneficiarul acesteia din urmă și/sau proprietarul vor suporta toate cheltuielile de modificare a traseului rețelei termice, cu condiția obținerii acordului proprietarilor sau al deținătorilor legali ai terenului de pe traseul pe care urmează să fie plasate noile rețele termice, precum și după obținerea avizelor autorităților competente și a autorizației de construcție în conformitate cu Legea nr. 163 din 9 iulie 2010 privind autorizarea executării lucrărilor de construcție;

b) să execute săpături de orice fel ori să cultive plantații perene în zona de protecție a rețelelor termice fără acordul prealabil al unității termoelectrice;

c) să depoziteze materiale pe culoarele de trecere și în zonele de protecție a rețelelor termice fără acordul prealabil al unității termoelectrice;

d) să intervină în orice mod asupra rețelelor termice;

e) să deterioreze construcțiile, îngrădirile sau inscripțiile de identificare și de avertizare aferente rețelelor termice;

f) să limiteze ori să îngreueze prin împrejurări, prin construcții ori în orice alt mod accesul la rețeaua termică a unității termoelectrice.

Articolul 32. Fuziunea, crearea de uniuni, dezmembrarea unităților termoelectrice și procurarea de acțiuni

(1) Fuziunea unităților termoelectrice între ele, precum și cu alte societăți comerciale, crearea de uniuni sau dezmembrarea unităților termoelectrice, procurarea de acțiuni sau a cotelor de participare ale altor titulari de licență, se efectuează doar cu acordul prealabil scris al Agenției în baza declarației privind reorganizarea persoanei juridice, cu condiția că reorganizarea preconizată nu va avea ca efect majorarea tarifelor.

(2) Agenția, în termen de 15 zile calendaristice, prezintă acordul sau refuzul scris sau explicații întemeiate pentru prelungirea perioadei de examinare a declarației privind reorganizarea.

(3) Perioada de examinare poate fi prelungită până la o lună.

(4) Acordul se consideră oferit, dacă Agenția nu răspunde solicitantului în termenele indicate la alin. (2) și (3).

(5) Agenția poate solicita, după caz, opinia Consiliului Concurenței.

(6) În cazurile prevăzute de Legea concurenței nr. 183 din 11 iulie 2012 operațiunile prevăzute în alin. (1) pot fi efectuate numai după notificarea și autorizarea lor de către Consiliul Concurenței.

Capitolul VII

PRODUCEREA, DISTRIBUȚIA ȘI FURNIZAREA ENERGIEI TERMICE

Articolul 33. Coordonarea și evidența activităților în sectorul termoeenergetic

- (1) Unitățile termoeenergetice pot funcționa independent sau în sistem.
- (2) Unitățile termoeenergetice care desfășoară mai multe tipuri de activități ce țin de producerea, distribuția și furnizarea energiei termice și/sau dacă exercită și alte activități, vor ține evidența contabilă separat pentru fiecare gen de activitate economică, în conformitate cu standardele de contabilitate.
- (3) Raporturile juridice dintre unitățile termoeenergetice se stabilesc în bază de contract, în conformitate cu prezenta lege și condițiile stipulate în licență.

Articolul 34. Producerea energiei termice

- (1) Titularul de licență pentru producerea energiei termice asigură livrarea energiei termice în conformitate cu cerințele reglementărilor tehnice și ale standardelor din domeniu în vigoare, cu condițiile stipulate în licență și/sau în contractele respective.
- (2) Cheltuielile aferente racordării centralei electrice de termoficare, centralei care produce energie electrică și termică în regim de cogenerare de eficiență înaltă, centralei termice, inclusiv centralei termice care utilizează surse de energie regenerabilă sînt suportate de către producător.

Articolul 35. Producerea energiei termice în cogenerare de eficiență înaltă

- (1) Titularii de licență pentru furnizarea energiei termice achiziționează obligatoriu energia termică produsă în regim de cogenerare de eficiență înaltă.
- (2) Obligația de procurare a energiei termice menționată în alin. (1) nu se aplică în cazul în care:
 - a) necesarul de energie termică este deja satisfăcut din sursele prevăzute în alin. (1);
 - b) aceasta ar conduce la creșterea tarifului la energia termică care va fi achitat de către consumatori;
 - c) parametrii agentului termic nu corespund cerințelor parametrilor rețelei termice la punctul de delimitare.

Articolul 36. Distribuția și furnizarea energiei termice

- (1) Titularii de licență pentru distribuția energiei termice asigură distribuția și livrarea către consumator a energiei termice în conformitate cu cerințele reglementărilor tehnice și ale standardelor în vigoare, cu condițiile stipulate în licențe și/sau în contractele de furnizare a energiei termice.
- (2) Titularii de licențe pentru distribuția energiei termice sînt obligați:
 - a) să exploateze, să întrețină, să retechnologizeze, să reabiliteze și să extindă rețelele termice, în condiții de eficiență economică;

- b) să elaboreze planuri de perspectivă privind extinderea și dezvoltarea rețelelor termice, ținând cont de prognoza consumului de energie termică;
- c) să răspundă la orice solicitare, inclusiv la cererea privind eliberarea avizului de racordare, în termen de 15 zile de la data înregistrării solicitării;
- d) să efectueze racordări, deconectări sau reconectări la rețelele termice în condițiile și în termenele stabilite în Regulamentul privind furnizarea energiei termice și în normele tehnice ale rețelelor termice aprobate de Agenție;
- e) să asigure acces la rețelele termice tuturor unităților termoelectrice din sistem, categoriilor de consumatori și terților fără discriminare;
- f) să acorde prioritate energiei termice produse de centralele electrice de termoficare, centralele de producere a energiei electrice și termice în regim de cogenerare de eficiență înaltă, centralele termice de producere a energiei din surse de energie regenerabilă, cu condiția existenței contractelor încheiate cu furnizorul de energie termică și tariful la energia termică furnizată consumatorilor să nu fie majorat;
- g) să prezinte Agenției spre aprobare, în termenele stabilite, planul de investiții pentru următorul an.

(3) Planificarea extinderii, extinderea, exploatarea și întreținerea rețelelor termice se efectuează în conformitate cu Normele tehnice ale rețelelor termice, elaborate și aprobate de Agenție.

(4) Titularii de licență pentru distribuția energiei termice efectuează extinderea rețelelor lor termice în legătură cu creșterea cererii de energie termică, astfel încât să fie asigurată fiabilitatea și continuitatea în alimentarea consumatorilor cu energie termică, precum și să fie asigurați parametrii de calitate ai serviciului de distribuție a energiei termice la punctul de delimitare, conform unui regulament elaborat și aprobat de Agenție.

(5) Costurile de extindere a rețelelor termice le suportă titularii de licență corespunzător. Aceste costuri se iau în considerare la stabilirea tarifelor pentru serviciul de distribuție a energiei termice încasulîncare s-au efectuat în conformitate cu condițiile stipulate în licență, cu metodologia de calculare, aprobare și aplicare a tarifelor pentru serviciul de distribuție și cu regulamentele elaborate și aprobate de Agenție.

Art.37. Consumatorul energiei termice

(1) Consumatorul energiei termice are următoarele drepturi:

- a) să primească energia termică la punctul de delimitare cu instalațiile distribuitorului la parametrii de calitate în conformitate cu prevederile prezentei legi și a contractului încheiat cu furnizorul;
- b) să aibă acces la echipamentele de măsurare a energiei termice ale distribuitorului utilizate pentru facturare, în prezența reprezentantului acestuia;
- c) să solicite furnizorului remedierea defecțiunilor și a deranjamentelor survenite la rețelele termice de distribuție;

d) să solicite furnizorului sistarea furnizării temporale a energiei termice pentru efectuarea de lucrări în instalațiile sale sau sistemul colectiv de alimentare cu energie termică;

e) să solicite și să primească de la furnizor repararea prejudiciilor cauzate în urma neîndeplinirii condițiilor contractuale;

f) alte drepturi prevăzute în contractele încheiate cu furnizorul de energie termică.

(2) Consumatorul energiei termice este obligat:

a) să achite integral și în termen facturile emise de furnizor;

b) să permită furnizorului, la solicitarea acestuia, întreruperea programată a alimentării cu energie termică pentru întreținere, revizii și reparații executate la instalațiile acestuia;

c) să nu modifice instalațiile de încălzire aferente unui bloc locativ prevăzute în proiect (case cu mai multe apartamente), decât în baza unui proiect tehnic, elaborat în modul stabilit și coordonat cu furnizorul de energie termică;

d) să permită accesul distribuitorului la instalațiile de utilizare sau de măsurare a energiei termice aflate în folosința sau pe proprietatea sa, pentru verificarea funcționării și integrității acestora, pentru citirea indicațiilor echipamentului de măsurare a energiei termice sau pentru debransarea instalațiilor în caz de neplată sau de avarie;

e) să nu consume energie termică ocolind sau afectând echipamentele de măsurare a energiei termice;

f) să nu distrugă, să întrețină și să nu intervină asupra echipamentelor de măsurare și instalațiilor interioare ale distribuitorului de energie termică;

g) să repare, să deservească și să întrețină în stare de funcționare normală instalațiile sale de utilizare a energiei termice și/sau a sistemului colectiv de alimentare cu energie termică.

(3) Drepturile și obligațiunile furnizorului se detaliază în Regulamentul privind furnizarea energiei termice aprobat de Agenție.

Articolul 38. Calitatea serviciilor de distribuție și furnizare a energiei termice

(1) Unitățile termoelectrice respectă indicatorii de calitate a serviciilor de distribuție și furnizare a energiei termice stabiliți în regulamentul aprobat de către Agenție.

(2) Unitățile termoelectrice poartă răspundere materială pentru nerespectarea reglementărilor tehnice și indicatorilor de calitate a serviciilor de distribuție și furnizare a energiei termice furnizate sau a parametrilor agentului termic conform legii.

(3) Unitățile termoelectrice vor presta servicii de distribuție și furnizare a energiei termice în conformitate cu prevederile prezentei legi, condițiile stipulate în licențe și/sau în contractele de furnizare a energiei termice.

(4) Parametrii de calitate a agentului termic, care vor fi garantați la punctul de delimitare de către unitățile termoelectrice, se vor stipula în contractele de furnizare a energiei termice.

(5) Unitățile termoeenergetice poartă răspundere pentru prejudiciul cauzat prin nerespectarea, la punctul de delimitare, a calității agentului termic și a cantității energiei termice stipulate în licențe și/sau în contractele de furnizare a energiei termice în conformitate cu legea, cu excepția cazurilor stipulate în art. 21 alin. (1) lit. d) și la art. 42 alin. (4) din prezenta lege.

Capitolul VIII RAPORTURILE JURIDICE

Articolul 39. Raporturile juridice între unitățile termoeenergetice sau între unitățile termoeenergetice și consumatori.

1. Agenția va elabora și va aproba Regulamentul privind furnizarea energiei termice care va reglementa raporturile juridice între unitățile termoeenergetice sau între unitățile termoeenergetice și consumatorii de energie termică.

2. Raporturile juridice între unitățile termoeenergetice sau între unitățile termoeenergetice și consumatori de energie termică se stabilesc prin contractul de furnizare a energiei termice în conformitate cu Regulamentul privind furnizarea energiei termice elaborat de Agenție.

Articolul 40. Contractul de furnizare a energiei termice

(1) Furnizarea energiei termice se efectuează numai în baza contractului de furnizare a energiei termice încheiat între unitățile termoeenergetice sau unitatea termoeenergetică și consumator.

(2) În sectorul rezidențial, reprezentantul autorizat al consumatorului din cadrul blocurilor locative cu sisteme colective de alimentare cu energie termică, inclusiv din cămine și blocuri locative departamentale, va fi administratorul fondului locativ respectiv, care încheie contract de furnizare a energiei termice cu furnizorul și repartizează lunar cantitatea de energie termică consumată între deținătorii de apartamente sau chiriași. În cazul în care în cadrul blocului locativ se amplasează spații nelocuibile în proprietatea/folosința/gestiunea terților, furnizorul încheie contracte pentru furnizarea energiei termice cu orice proprietar/chiriaș/gestionar al spațiilor nelocuibile în parte, cu condiția instalării obligatorii a echipamentului de măsurare.

(3) Contractul de furnizare a energiei termice în cadrul sistemelor de alimentare centralizată cu energie termică va stipula:

- a) denumirea și adresa juridică a părților contractului;
- b) obiectul contractului;
- c) caracteristicile de bază și parametrii de calitate ai agentului termic;
- d) drepturile și obligațiile părților;
- e) mijloacele prin care se pot obține informații despre toate tarifele în vigoare;
- f) termenul de valabilitate, durata contractului;
- g) cazurile și condițiile de întrerupere a furnizării energiei termice;
- h) modul și termenele achitării plății pentru energia termică furnizată;

- i) termenul de informare reciprocă a părților despre apariția și încetarea situațiilor excepționale și de avarie;
- j) condițiile de modificare și reziliere a contractului;
- k) răspunderea părților pentru încălcarea clauzelor contractuale;
- l) modalitățile de soluționare a neînțelegerilor sau a litigiilor aferente neexecutării sau a executării defectuoase a clauzelor contractuale;
- m) mărimea și modul de achitare a penalității pentru întârzierea achitării energiei termice furnizate;
- n) alte condiții negociate și acceptate de părți.

(4) Cererile privind încheierea contractelor de furnizare a energiei termice și modificarea contractelor deja încheiate se examinează și se satisfac de titularul de licență în măsura posibilităților sale tehnice și în termenele stabilite în Regulamentul privind furnizarea energiei termice aprobat de către Agenție.

(5) Titularul de licență nu poate refuza încheierea contractului de furnizare a energiei termice cu unitatea termoelectrică sau potențialul consumator care au îndeplinit toate condițiile impuse prin lege pentru încheierea contractului.

(6) Contractul de furnizare a energiei termice prevede mărimea și modul de plată a penalității pentru achitarea cu întârziere a energiei termice furnizate. Cuantumul penalității este negociabil, dar nu poate depăși rata medie anuală ponderată a dobânzii la creditele noi acordate în monedă națională de băncile comerciale, pentru un an, înregistrată în anul precedent și publicată în raportul Băncii Naționale a Moldovei.

(7) Drepturile și obligațiile consumatorilor de energie termică se stabilesc în Regulamentul privind furnizarea energiei termice aprobat de către Agenție.

(8) Racordarea ilegală la sistemul de alimentare centralizată cu energie termică/sistemul colectiv de alimentare cu energie termică, precum și utilizarea neautorizată a energiei termice – se interzice.

(9) Acțiunile enumerate la alineatul (8) se sancționează conform Codului Contravențional al Republicii Moldova.

(10) Persoana fizică sau persoana juridică care a racordat ilegal instalațiile sale termice la rețeaua termică este obligată să repare prejudiciul cauzat titularului de licență prin consum ilicit de energie termică, calculat conform sistemului paușal.

Articolul 41. Efectul încheierii contractului de furnizare a energiei termice

(1) Consumatorii sînt în drept să livreze energie termică subconsumatorilor.

(2) Raporturile juridice dintre consumatori și subconsumatori încetează odată cu expirarea termenului de valabilitate a contractului de furnizare a energiei termice încheiat între furnizor și consumator, precum și în cazul încălcării de către subconsumator a obligațiilor care îi revin.

(3) Administratorii fondului locativ, în înțelesul prezentei legi, nu se consideră revînzători de energie termică.

(4) Instalațiile de utilizare nu trebuie să pună în pericol viața și sănătatea oamenilor, să prejudicieze proprietatea, să provoace deranjamente în

funcționarea normală a obiectelor sectorului termoelectric și în furnizarea energiei termice către alți consumatori.

Articolul 42. Deconectarea, întreruperea și limitarea alimentării cu energie termică

(1) Unitatea termoelectrică este în drept să întrerupă furnizarea energiei termice pe o perioadă de timp cât mai scurt posibilă în cazul în care:

- a) sînt puse în pericol viața și sănătatea oamenilor;
- b) apare pericolul prejudicierii proprietății, inclusiv a terților;
- c) se execută lucrări planificate de conectare și alte operațiuni tehnice care nu pot fi executate în alt mod decît prin întreruperea provizorie a furnizării de energie termică;
- d) este necesar de a preveni o avarie (situație de avarie) sau de a lichida consecințele acesteia.

(2) Unitatea termoelectrică este obligată să informeze consumatorul din timp, cu cel puțin două săptămîni înainte despre începutul și durata întreruperii planificate a furnizării energiei termice, iar în cazul în care este necesar de racordat instalațiile producătorului sau ale consumatorului la rețeaua termică unitatea termoelectrică anunță consumatorii cu cel puțin trei zile calendaristice înainte despre întrerupere.

(3) Unitatea termoelectrică nu va repara prejudiciile pe care le-a cauzat prin limitarea sau întreruperea alimentării cu energie termică în circumstanțele prevăzute la alin. (1) dacă a întreprins acțiunile prevăzute la alin. (2) din prezentul articol sau în cazul în care întreruperea este cauzată de situații de forță majoră.

(4) Unitatea termoelectrică este în drept să limiteze sau să întrerupă furnizarea de energie termică în cazul crizei de combustibil survenită la nivel național sau din cauza unor situații excepționale determinate de relațiile economice internaționale și comerțul exterior, economia națională, protecția mediului și de securitatea națională.

(5) Unitatea termoelectrică este în drept să limiteze sau să întrerupă furnizarea de energie termică dacă consumatorul sau titularul de licență nu achită în termenul stabilit facturile emise.

(6) Unitatea termoelectrică poate limita, sista sau întrerupe furnizarea energiei termice dacă producerea și/sau furnizarea acesteia nu este economic rentabilă. O asemenea decizie va fi anunțată tuturor consumatorilor în scris cu cel puțin 6 luni înainte de 15 octombrie a anului respectiv.

(7) Deconectarea de la sistemul de alimentare centralizată cu energie termică/sistemul colectiv de alimentare cu energie termică, inclusiv în scopul instalării unei alte surse de alimentare cu energie termică se interzice.

(8) Acțiunile enumerate în alineatul (7) se sancționează conform Codului Contravențional al Republicii Moldova.

(9) În zonele urbane, clădirile nou-construite și cele existente supuse renovărilor majore, inclusiv conform Legii privind performanța energetică a

clădirilor, se conectează la sistemul de alimentare centralizată cu energie termică existent, cu excepția cazurilor în care aceasta nu este economic rentabilă.

(10) În cazul deconectării deja efectuate a instalațiilor de utilizare a energiei termice de la sistemul colectiv de alimentare cu energie termică în cadrul blocului locativ facturarea și achitarea energiei termice se efectuează conform Regulamentului aprobat de către Guvern.

Articolul 43. Măsurarea și achitarea consumului de energie termică

(1) Unitățile termoelectrice sînt responsabile de achiziționarea, instalarea, exploatarea, întreținerea și verificarea metrologică periodică a echipamentelor de măsurare a consumului de energie termică instalate la consumatorii casnici la punctul de delimitare a proprietății. Cheltuielile efectiv suportate se includ în calcul la stabilirea tarifului pentru energia termică furnizată. Celelalte categorii de consumatori suportă cheltuielile legate de achiziționarea, instalarea, exploatarea, întreținerea, înlocuirea și verificarea metrologică periodică a echipamentelor de măsurare.

(2) Unitățile termoelectrice țin evidența energiei termice utilizînd doar echipamente de măsurare verificate metrologic, ale căror tipuri sînt incluse în Registrul de stat al mijloacelor de măsurare al Republicii Moldova, publicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

(3) Echipamentele de măsurare a consumului de energie termică vor fi supuse verificării metrologice periodice, conform procedurii stabilite.

(4) Unitățile termoelectrice/consumatorii sînt în drept să inițieze verificarea metrologică de expertiză a echipamentelor de măsurare a consumului de energie termică dacă una dintre părți are reclamații. În cazul în care reclamația se confirmă, se fac recalculări care vor include și cheltuielile de verificare, iar dacă nu se confirmă, cheltuielile de verificare le suportă reclamantul.

(5) Reprezentanții unităților termoelectrice/consumatorii au dreptul să efectueze controlul echipamentului de măsurare a energiei termice în prezența unui reprezentant al furnizorului sau a consumatorului după caz.

(6) Unitățile termoelectrice/consumatorii vor achita costul energiei termice conform indicațiilor echipamentelor de măsurare a consumului de energie termică și potrivit prevederilor contractului de furnizare a energiei termice.

(7) În cazul în care se constată că echipamentul de măsurare a ieșit din funcțiune, cantitatea de energie termică se va determina în conformitate cu prevederile stabilite în Regulamentul privind furnizarea energiei termice aprobat de către Agenție.

Articolul 44. Soluționarea litigiilor

Litigiile dintre unitățile termoelectrice și litigiile dintre unitățile termoelectrice și consumatori se soluționează în instanța de judecată competentă, excepție făcînd cazurile prevăzute de prezenta lege.

Capitolul IX

REGLEMENTAREA TARIFELOR

Articolul 45. Tarifele reglementate în sectorul termoeenergetic

(1) Tarifele reglementate la energia termică produsă de titularii de licențe pentru producerea energiei termice, tarifele pentru distribuția și furnizarea energiei termice și tariful la energia termică furnizată consumatorilor se aprobă de către Agenție, conform metodologiilor prestabilite.

(2) Metodologia de calculare, aprobare și aplicare a tarifelor pentru energia termică include:

a) componența și modul de calculare:

a consumurilor aferente procurărilor de resurse energetice primare și a energiei termice, inclusiv principiile de recunoaștere a nivelului rezonabil și justificat al consumului tehnologic din rețelele termice;

a consumurilor de materiale;

a consumurilor aferente retribuirii muncii;

a amortizării mijloacelor fixe;

a consumurilor aferente exploatării eficiente și întreținerii obiectelor sistemului termoeenergetic;

a cheltuielilor comerciale, generale și administrative;

a altor cheltuieli operaționale;

a nivelului de rentabilitate determinat în conformitate cu metoda costului mediu ponderat al capitalului și aplicat la valoarea netă a activelor materiale pe termen lung.

b) determinarea costurilor incluse în tarif, separat pentru fiecare activitate desfășurată de titularul de licență;

c) condițiile de utilizare a uzurii anuale a mijloacelor fixe, a cheltuielilor materiale de întreținere și de exploatare, modul de reflectare a acestora în tarif în cazul utilizării lor în alte scopuri;

d) principiile de efectuare a investițiilor în sectorul termoeenergetic și modul de recuperare a acestora prin tarif;

e) metoda de separare a consumurilor, a cheltuielilor și a profitului, specificate la lit. a), la producerea energiei electrice și a energiei termice, înregistrate de centralele electrice de termoficare, centralele de producere a energiei electrice și termice, inclusiv în regim de cogenerare de eficiență înaltă;

f) modul de ajustare a tarifelor pentru perioada de valabilitate a metodologiei tarifare.

(3) Metodologia de calculare, aprobare și aplicare a tarifelor pentru energia termică contribuie la furnizarea fiabilă a energiei termice, cu cheltuieli minime și cu utilizarea eficientă a obiectelor sectorului termoeenergetic, inclusiv a capacităților de producere.

(4) Tarifele și componentele tarifelor pentru energia termică nu includ în sine și nu i-au în calcul pierderile supranormative de energie termică, alte consumuri și cheltuieli nejustificate.

(5) După caz, tarifele pentru energia termică pot consta din două părți componente, ce se reflectă în Metodologia de calculare și aplicare a tarifelor pentru energia termică:

a) prețul pentru capacitate, care reflectă costurile constante ce țin de producerea, distribuția și/sau furnizarea energiei termice, cu excepția cheltuielilor ce țin de pierderile supranormative de energie termică;

b) prețul energiei termice ce reflectă costurile variabile ale energiei termice furnizate.

(6) Titularii de licențe sînt obligați să prezinte Agenției informațiile care îi sînt necesare în activitatea de supraveghere a corectitudinii evidenței consumurilor și cheltuielilor efective și a calculării tarifelor la energia termică.

(7) Pierderile de energie termică din rețeaua termică, incluse în tariful la energia termică se determină în baza unei metodologii elaborate și aprobate de către Agenție.

(8) Tarifele de racordare, de reconectare a instalațiilor de utilizare a energiei termice și costurile de racordare, reconectare a instalațiilor de producere a energiei termice le suportă consumatorul final și producătorul, după caz, și sînt calculate și aprobate de Agenție în conformitate cu metodologia elaborată și aprobată de către Agenție.

(9) Hotărârile Agenției cu privire la aprobarea tarifelor reglementate se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Capitolul X

DISPOZIȚII FINALE ȘI TRANZITORII

Articolul 46. Dispoziții finale și tranzitorii

(1) Unitățile termoelectrice antrenate în procesul de producere, distribuție și furnizare a energiei termice sînt obligate să obțină, de la Agenție, licența respectivă în termen de 3 luni după intrarea în vigoare a prezentei legi.

(2) Guvernul, în termen de 6 luni:

a) va prezenta Parlamentului propuneri privind aducerea legislației în vigoare în concordanță cu prezenta lege;

b) va aduce actele sale normative în concordanță cu prezenta lege;

c) va asigura reexaminarea și anularea de către autoritățile administrației publice centrale a actelor normative care contravin prezentei legi.

d) va asigura elaborarea și aprobarea actelor normative necesare pentru realizarea prezentei legi.

(3) Agenția, în termen de 12 luni de la intrarea în vigoare a prezentei legi, va elabora și va aproba regulamentele și metodologiile prevăzute în prezenta lege.

(4) Organul central de specialitate al administrației publice în sectorul termoelectric:

a) va asigura îndeplinirea prevederilor alineatului (1) din articolul 12 din prezenta lege pînă la 31 decembrie 2015;

b) va asigura îndeplinirea prevederilor articolului 16 din prezenta lege în termen de 1 an de la data intrării în vigoare a prezentei legi.

(5) Biroul Național de Statistică în comun cu Agenția pentru Eficiență Energetică va îndeplini prevederile articolului 17 din prezenta lege, începând cu luna decembrie 2014, pentru anul 2013.

Președintele Parlamentului

METODOLOGIA DE DETERMINARE A EFICIENȚEI PROCESULUI DE COGENERARE

Valorile utilizate pentru calculul eficienței cogenerării și al economiilor de energie primară se determină în baza exploatării estimate sau efective a unității, în condiții normale de utilizare.

1. Cogenerarea de eficiență înaltă

În sensul prezentei legi, cogenerarea de eficiență înaltă îndeplinește următoarele criterii:

producția în sistem de cogenerare de la unitățile de cogenerare asigură economii de energie primară calculate în conformitate cu punctul 2 de cel puțin 10 %, comparativ cu valorile de referință pentru producerea separată de energie electrică și termică;

producția unităților de mică putere și a unităților de microcogenerare care asigură economii de energie primară poate fi considerată drept cogenerare de eficiență înaltă.

2. Calculul economiilor de energie primară

Cantitatea de economii de energie primară rezultată în urma producerii în regim de cogenerare a energiei electrice și termice, definită în conformitate cu anexa nr. 2 la prezenta lege, se calculează pe baza următoarei formule:

$$PES = \left[1 - \frac{\frac{1}{CHP H_{\eta}} + \frac{1}{CHP E_{\eta}}}{\frac{1}{Ref H_{\eta}} + \frac{1}{Ref E_{\eta}}} \right] \times 100 \%$$

unde:

PES – reprezintă economiile de energie primară;

CHP H_η – reprezintă eficiența termică a producției în cogenerare, definită ca raport între producția anuală de energie termică utilă și echivalentul energetic al combustibilului utilizat pentru producerea de energie termică utilă și energie electrică în cogenerare;

Ref H_η -- reprezintă valoarea de referință a eficienței pentru producerea separată de energie termică;

CHP E_η -- reprezintă eficiența electrică a producției în cogenerare, definită ca raport între producția anuală de energie electrică în regim de cogenerare și echivalentul energetic al combustibil utilizat pentru producerea de energie termică utilă și energie electrică în cogenerare. În cazul în care o unitate de cogenerare produce energie mecanică, cantitatea anuală de energie electrică

produsă prin cogenerare poate fi mărită cu un element suplimentar, care reprezintă cantitatea de energie electrică echivalentă cu cea de energie mecanică. Acest element suplimentar nu creează un drept de emitere a garanțiilor de origine, în conformitate cu articolul 14 din prezenta lege;

Ref En – reprezintă valoarea de referință a eficienței pentru producerea separată de energie electrică.

3. Calculul economiilor de energie în cazul utilizării metodei de calcul alternativ

3.1. Calcularea economiilor de energie primară rezultate ca urmare a producerii de energie termică și energie electrică și mecanică, după cum se indică mai jos, fără a utiliza anexa nr. 2 la prezenta lege pentru a exclude din acest proces cantitățile de energie termică și energie electrică ce nu sînt rezultate din cogenerare. O astfel de producție poate fi considerată ca fiind cogenerare de eficiență înaltă, cu condiția să îndeplinească criteriile de eficiență stabilite în punctul 1 din prezenta anexă și – pentru unitățile de cogenerare cu capacitate electrică mai mare de 25 MW – eficiența globală să fie mai mare de 70 %.

3.2. Specificarea cantității de energie electrică produsă în cogenerare în contextul acestei producții, pentru emiterea unei garanții de origine și în scop statistic, se determină în conformitate cu anexa nr. 2 la prezenta lege.

3.3. Dacă economiile de energie primară pentru un proces se calculează utilizînd metoda de calcul alternativ indicată mai sus, economiile de energie primară se calculează în baza formulei menționate în punctul 2 din prezenta anexă, înlocuind: „CHP H_η” cu „H_η” și „CHP E_η” cu „E_η”, unde:

H_η – reprezintă eficiența termică a procesului, definită ca raport între producția anuală de energie termică și echivalentul energetic al combustibilului utilizat pentru producerea de energie termică utilă și producția de energie electrică;

E_η – reprezintă eficiența electrică a procesului, definită ca raport între producția anuală de energie electrică și echivalentul energetic al combustibilului utilizat pentru producerea de energie termică utilă și producția de energie electrică. În cazul în care o unitate de cogenerare produce energie mecanică, energia electrică produsă anual prin cogenerare poate fi mărită printr-un element suplimentar, care reprezintă cantitatea de energie electrică echivalentă cu cea de energie mecanică. Acest element suplimentar nu va crea un drept de emitere a garanțiilor de origine, în conformitate cu articolul 14 din prezenta Lege.

4. Perioadele de raportare, altele decît un an, pot fi utilizate pentru calculele efectuate în conformitate cu punctele 2 și 3 din prezenta anexă.

5. Pentru unități de microcogenerare, calculul economiilor de energie primară se poate baza pe date certificate.

6. Valorile de referință ale eficienței pentru producerea separată de energie electrică și termică.

6.1. Aceste valori de referință armonizate ale eficienței constau dintr-o matrice de valori diferențiate prin factori relevanți, printre care anul construcției și tipurile de combustibil, și trebuie să se bazeze pe o analiză bine fundamentată care să ia în considerare, între altele, datele de exploatare în condiții realiste, combinația de combustibili și condițiile climatice, precum și tehnologiile de cogenerare aplicate.

6.2. Valorile de referință ale eficienței pentru producerea separată de energie termică și electrică în conformitate cu formula prezentată în punctul 2 din prezenta anexă stabilesc eficiența de exploatare a producerii separate de energie termică și electrică pe care cogenerarea intenționează să o înlocuiască.

6.3. Valorile de referință ale eficienței se calculează în conformitate cu următoarele principii:

1) Pentru unitățile de cogenerare, compararea cu producerea separată de energie electrică trebuie să aibă la bază principiul comparării acelorași tipuri de combustibil.

2) Fiecare unitate de cogenerare se compară cu tehnologia cea mai bună și justificabilă din punct de vedere economic pentru producerea separată de energie termică și electrică disponibilă pe piață în anul construirii unității de cogenerare.

3) Valorile de referință ale eficienței pentru unitățile de cogenerare mai vechi de 10 ani se stabilesc în baza valorilor de referință pentru unitățile cu vechime de 10 ani.

4) Valorile de referință ale eficienței pentru producerea separată de energie electrică și termică reflectă diferențele climatice.

PRINCIPII GENERALE PENTRU CALCULUL ENERGIEI ELECTRICE PRODUSE ÎN COGENERARE

Partea I Principii generale

1. Valorile folosite pentru calculul energiei electrice produse prin cogenerare se determină în baza exploatării estimate sau efective a unității în condiții normale de utilizare. Pentru unitățile de microcogenerare, calculul se poate baza pe valori certificate.

2. Producția de energie electrică din cogenerare se consideră egală cu producția totală anuală de energie electrică a unității respective, măsurată la bornele generatoarelor principale:

1) în unitățile de cogenerare de tipurile b), d), e), f), g) și h) menționate în partea II din prezenta anexă, cu o eficiență globală anuală la un nivel de cel puțin 75 %; și

2) în unitățile de cogenerare de tipurile a) și c) menționate în partea II din prezenta anexă, cu o eficiență globală anuală stabilită la un nivel de cel puțin 80 %.

3. În unitățile de cogenerare cu o eficiență globală anuală mai mică decât valoarea prevăzută la punctul 2 subpunctul 1) (unități de cogenerare de tipurile b), d), e), f), g) și h) menționate în partea II din prezenta anexă) sau cu o eficiență globală anuală sub valoarea menționată la punctul 2 subpunctul 2) (unități de cogenerare de tipurile a) și c) menționate în partea II din prezenta anexă), cogenerarea se calculează cu următoarea formulă:

$$E_{CHP} = H_{CHP} \times C$$

unde:

E_{CHP} – este cantitatea de energie electrică produsă în cogenerare;

C – este raportul dintre energia electrică și energia termică.

H_{CHP} – este cantitatea de energie termică utilă produsă în cogenerare (calculată, în acest sens, ca producția totală de energie termică minus orice cantitate de energie termică produsă în cazane separate sau prin extracție de abur viu din generatorul de abur, înainte de turbină).

4. Calculul energiei electrice produse în cogenerare trebuie să aibă la bază raportul efectiv dintre energia electrică și energia termică. Dacă nu se cunoaște raportul efectiv dintre energia electrică și energia termică a unei unități de cogenerare, se pot folosi următoarele valori implicite, în special pentru scopuri statistice, pentru unități de tipurile a), b), c), d) și e) menționate în partea II din prezenta anexă, cu condiția ca energia electrică produsă în cogenerare să fie mai mică sau egală cu producția de energie electrică totală a unității:

Tipul unității	Raportul energie electrică/energie termică, C
Turbină de gaz cu ciclu combinat cu recuperare de căldură	0,95
Turbină de abur cu contrapresiune	0,45
Turbină de abur cu condensare	0,45
Turbină de gaz cu recuperare de căldură	0,55
Motor cu combustie internă	0,75

5. Pentru grupurile de cogenerare de tipul f), g), h), i) și j) menționate în partea II din prezenta anexă se pot introduce valori prestabilite pentru raportul energie electrică/energie termică, cu condiția ca acestea să fie făcute publice.

6. Dacă o parte din echivalentul energetic al combustibilului consumat în procesul de cogenerare este recuperată în produse chimice și reciclată, aceasta poate fi scăzută din consumul de combustibil, înainte de calcularea eficienței globale utilizate la puncte 2 și 3 din prezenta anexă.

7. În cazul funcționării în regim de cogenerare la sarcină redusă, raportul energie electrică/energie termică se poate determina folosind datele de funcționare specifice grupului respectiv la sarcină redusă.

8. Perioadele de raportare, altele decât un an, pot fi utilizate pentru calculele pentru grupurile de cogenerare de tipul a) și b).

Partea II

Tehnologii de cogenerare care intră sub incidența prezentei legi:

- a) turbină de gaz în ciclu combinat, cu recuperare de căldură;
- b) turbină de abur cu contrapresiune;
- c) turbină de abur cu condensare;
- d) turbină de gaz cu recuperare de căldură;
- e) motor cu combustie internă;
- f) microturbine;
- g) motoare Stirling;
- h) pile de combustie;
- i) motoare cu abur;
- j) cicluri Rankine pentru fluide organice.

POTENȚIALUL EFICIENȚEI ENERGETICE ÎN CEEA CE PRIVEȘTE CEREREA DE ÎNCĂLZIRE ȘI RĂCIRE

1. Evaluarea cuprinzătoare a potențialului național de încălzire și răcire menționate la articolul 12 alineatul (1) din prezenta lege include:

- a) descrierea cererii de încălzire și răcire;
- b) prognoza privind modul în care această cerere se va modifica în următorii 10 ani, luându-se în considerare în special evoluția cererii de încălzire și răcire a clădirilor și diferitele sectoare industriale;
- c) harta teritoriului național, în care sînt identificate, protejînd, totodată, informațiile comerciale sensibile:
 - punctele cu cerere de încălzire și răcire, inclusiv:
 - municipalitățile și conurbațiile cu un raport al suprafețelor de cel puțin 0,3; și
 - zonele industriale cu un consum anual total pentru încălzire și răcire de peste 20 GW_h;
 - infrastructura existentă și planificată de termoficare și răcire centralizată;
 - punctele potențiale cu surse de încălzire și răcire, inclusiv:
 - instalațiile de producere a energiei electrice cu o producție anuală totală de energie electrică de peste 20 GW_h;
 - instalațiile de incinerare a deșeurilor; și
 - instalațiile de cogenerare existente și planificate, care utilizează tehnologiile menționate în anexa nr. 2 partea II din prezenta lege, și instalațiile de termoficare;
- d) identificarea cererii de încălzire și răcire care poate fi satisfăcută prin cogenerare de eficiență înaltă, inclusiv prin microcogenerare rezidențială, și prin intermediul rețelei de termoficare și răcire centralizată;
- e) identificarea potențialului de cogenerare suplimentară de eficiență înaltă, inclusiv în urma reabilitării instalațiilor industriale și de producere existente și a construirii de noi astfel de instalații sau a altor facilități care produc căldură reziduală;
- f) identificarea potențialului de eficiență energetică a infrastructurii de termoficare și răcire centralizată;
- g) strategii, politici și măsuri care ar putea să fie adoptate pînă în 2020 și 2030 cu scopul de a realiza potențialul menționat la litera e) și de a îndeplini cererea de la litera d), inclusiv, după caz, propuneri pentru:
 - creșterea ponderii cogenerării în ceea ce privește sistemele de încălzire și răcire și producția de energie electrică;
 - dezvoltarea infrastructurii de termoficare și răcire centralizată eficientă pentru a se permite dezvoltarea cogenerării de eficiență înaltă și utilizarea serviciilor de încălzire și răcire rezultate din căldura reziduală și sursele regenerabile de energie;

încurajarea noilor instalații termoelectrice și a instalațiilor industriale care produc căldură reziduală să fie amplasate în situri unde se recuperează cantitatea maximă de căldură reziduală disponibilă pentru a se îndeplini cererea existentă sau preconizată de încălzire și răcire;

încurajarea noilor zone rezidențiale sau a noilor instalații industriale care consumă energie termică în cadrul proceselor de producție să fie amplasate acolo unde este disponibilă căldură reziduală, astfel cum prevede evaluarea cuprinzătoare, să poată contribui la realizarea cererii de încălzire și răcire. Aceasta ar putea include propuneri care sprijină concentrarea unui număr de instalații individuale în același amplasament în vederea asigurării unei corespondențe optime între cererea și oferta de servicii de încălzire și răcire;

încurajarea instalațiilor termoelectrice, instalațiilor industriale care produc căldură reziduală, instalațiilor de incinerare a deșeurilor și a altor instalații de transformare a deșeurilor în energie să fie conectate la rețeaua locală de termoficare sau răcire centralizată;

încurajarea zonelor rezidențiale și instalațiilor industriale care consumă energie termică în procesele de producție să se conecteze la rețeaua locală de termoficare sau răcire centralizată;

h) ponderea cogenerării de eficiență înaltă și a potențialului stabilit, precum și a progresului înregistrat;

i) estimarea energiei primare care urmează să fie economisită;

j) estimarea măsurilor de susținere publică pentru serviciile de încălzire și răcire, dacă acestea există, cu menționarea bugetului anual și identificarea potențialului element de sprijin. Aceasta nu aduce atingere unei notificări separate a sistemelor de sprijin public pentru evaluarea ajutoarelor de stat.

2. Totodată, evaluarea cuprinzătoare poate fi alcătuită dintr-un ansamblu de planuri și strategii regionale sau locale.

GARANȚIA DE ORIGINE PRIVIND ENERGIA ELECTRICĂ PRODUSĂ ÎN COGENERARE DE EFICIENȚĂ ÎNALTĂ

1. Garanția de origine menționată în articolul 14 alineatul (1) din prezenta Lege permite producătorilor să demonstreze că energia electrică pe care o vînd este produsă în cogenerare de înaltă eficiență și este emisă în acest scop ca răspuns la o solicitare din partea producătorului.

2. Agenția aprobă măsuri pentru a se asigura că:

1) garanția de origine a energiei electrice produse în cogenerare de eficiență înaltă:

a) este corectă și veridică;

b) este emisă, transferată și anulată electronic;

2) o unitate de energie electrică produsă prin cogenerare de înaltă eficiență este luată în considerare o singură dată.

3. Garanția de origine trebuie să conțină cel puțin următoarele informații:

a) identitatea, amplasarea, tipul și capacitatea (termică și electrică) a instalației care a produs energia electrică în cauză;

b) data și locul producției;

c) puterea calorifică inferioară a combustibilului din care a fost produsă energia electrică;

d) cantitatea de energie termică produsă împreună cu energia electrică și utilizarea acesteia;

e) cantitatea de energie electrică produsă în cogenerare de înaltă eficiență, în conformitate cu anexa nr. 2 la prezenta lege;

f) economiile de energie primară calculate în conformitate cu anexa nr. 1 la prezenta lege în baza valorilor de referință armonizate ale eficienței menționate la punctul 6 anexa nr. 1 la prezenta lege;

g) eficiența nominală de producere a energiei electrice și termice a instalației;

h) dacă și în ce măsură instalația a beneficiat de sprijin pentru investiții;

i) dacă și în ce măsură unitatea de cogenerare a beneficiat în orice alt mod de o schemă națională de sprijin și tipul schemei de sprijin;

j) data la care instalația a fost pusă în funcțiune; și

k) data și țara emiterii și un număr de identificare unic.

4. Garanția de origine trebuie să aibă dimensiunea standard de 1 MW_eh. Aceasta se referă la producția brută de energie electrică măsurată în punctul de măsurare și livrată în rețeaua electrică.

NOTĂ INFORMATIVĂ

la proiectul Legii cu privire la energia termică și promovarea cogenerării

Proiectul Legii cu privire la energia termică și promovarea cogenerării a fost elaborat de către Ministerul Economiei în conformitate cu prevederile Matricei de politici în cadrul proiectului "Suport pentru reforma sectorului energetic", precum și a Planului de acțiuni pentru implementarea Conceptului privind restructurarea corporativă, instituțională și financiară a sistemului centralizat de alimentare cu energie termică din mun. Chișinău, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr. 983 din 22 decembrie 2011.

Necesitatea elaborării proiectului respectiv a fost cauzată de situația complicată existentă în complexul termoelectric al țării. Pierderile enorme; uzura crescîndă a întreprinderilor din sectorul transformărilor energetice; intensitatea energetică, care este de 3-4 ori mai sporită față de cea în UE; dependența de prețurile crescînde la carburanți, etc., au creat o situație alarmantă care necesită acțiuni imediate de ordin juridic, administrativ, tehnic, dar și financiar.

Teritoriul Republicii Moldova, cîndva fiind alimentat de aproximativ 36 sisteme centralizate de alimentare cu căldură, la moment are doar cîteva sisteme parțial reabilite și doua sisteme - Chișinău și Bălți, asigurînd o acoperire de pînă la 80 % din populația acestor orașe.

În anul 2003, Guvernul Republicii Moldova a adoptat Hotărîrea Guvernului nr. 189 din 20 februarie 2003 cu privire la sistemul republican de alimentare cu energie termică. Astfel, s-a propus un concept de dezvoltare a sistemului republican de alimentare cu căldură prin instalarea mai multor mini-CET-uri pe întreg teritoriul Republicii Moldova. Ulterior, au fost elaborate 36 planuri pentru autoritățile publice locale privind alimentarea cu căldură a localităților urbane. Astfel, în perioada anilor 2003-2006 au fost construite circa 700 centrale termice noi pentru alimentarea consumatorilor din țară cu energie termică, fiind finanțate din mijloacele alocate din bugetul de stat și bugetele locale, precum și din alte surse de finanțare, cum ar fi FISM-ul, Proiectul Energetic II, donații și granturi în valoare de 204,5 mil. lei. În anul 2006 au fost construite doar 237 de surse noi de energie termică pentru care au fost cheltuite 119,1 mil. lei. În anii 2007-2009 au fost construite și modernizate 874 de surse noi de energie termică, costul acestor lucrări estimîndu-se la circa 268,5 mil. lei. În anul 2012, au fost construite 89 centrale termice, preponderent din sursele partenerilor strategici.

Din totalul de energie termică furnizată consumatorilor (1 672,8 mii Gcal, anul 2011):

- 86,2 % - livrări către consumatorii din mun. Chișinău;
- 11,1 % - către consumatorii din mun. Bălți;
- 2,7 % - livrări utile pentru consumatorii din alte municipii.

Structura consumului de energie termică este *dezechilibrată*. Astfel, cel mai mare consumator îl constituie sectorul rezidențial cu 75,8 % din totalul de energie termică livrată. Aceasta se întîmplă datorită faptului, că doar în mun. Chișinău, mun. Bălți și or. Ungheni s-a menținut sistemul centralizat de alimentare cu energie termică a fondului locativ. În celelalte localități, 90 % din energia termică este livrată instituțiilor bugetare, iar ÎM „Rețele Termice” din Comrat și Î.M. „Antermo” din Anenii Noi livrează energie termică agenților economici. De apă caldă menajeră livrată în sistemul

centralizat beneficiază doar circa 112 mii apartamente (situate în Chișinău).

Totodată, *eficiența globală* al CET-lor este sub nivelul de 80 % - eficiența globală a centralelor electrice cu termoficare noi. Dat fiind cererea fluctuantă de energie termică (debranșări masive din cauza serviciului de proastă calitate și a prețurilor crescînde) se observă descreșterea producerii energiei electrice, astfel avînd un impact negativ asupra securității alimentării cu energie a țării.

Deși, demonstrînd o tendință de descreștere, consumul tehnologic și *pierderile energiei termice mai rămîn a fi mari* constituind în anul 2011 - 412,0 mii Gcal, sau 19,8 %.

Datoriile istorice enorme acumulate de către SA Termocom față de CET-uri - constituie o problemă stringentă a sectorului termoeenergetic din mun. Chișinău. Această situație a fost generată de mai mulți factori, printre care: menținerea tarifului la energia termică sub nivelul de recuperare a costurilor pentru aproximativ 7 ani; neachitarea facturilor de către populație; pierderea industriei în calitate de consumator datorită crizelor economice, etc. Toate acestea au cauzat datorii în lanț, iar întreprinderile au ajuns în stare de faliment și/sau incapacitate de a presta un serviciu calitativ. În același timp, *nu exista un careva cadru care ar fi reglementat relațiile în sector.*

Ponderea cheltuielilor gospodăriilor casnice pentru energia termică deseori constituie între 20 % - 50 % din veniturile acestora. Un factor important care afectează factura este calitatea construcțiilor. Majoritatea clădirilor se regăsesc în clasa energetică C sau D de consum, ceea ce constituie 350-400 kWh/m² - consum anual, sau de 3-4 mai mult față de media europeană și de 5-7 ori mai mult față de consumul per m² în clădirile noi construite din Danemarca. Aceasta, bineînțeles are un impact social profund, păturele social vulnerabile fiind afectate cel mai mult. În clădirile publice, ponderea cheltuielilor pentru energie de asemenea este enormă și, de exemplu, a atins în bugetele școlilor 38,5 % în 2010 din totalul cheltuielilor curente.

Ca rezultat:

- întreprinderile nu funcționează la capacități depline pentru că nu există cerere;
- sectorul termoeenergetic a pierdut un consumator important, cum ar fi industria și clădirile de menire socială;
- au avut loc debranșări masive și haotice în cazul gospodăriilor casnice, cauzate de serviciul necalitativ și pierderile enorme;
- prețul energiei termice livrate a rămas pe umerii celor care nu au rămas conectați la sistemul centralizat de alimentare cu energie termică;
- numeroasele cazane individuale instalate, au dezechilibrat sistemul centralizat de alimentare cu căldură;
- tariful la energia termică a fost menținut la nivelul sub recuperarea costurilor, ani în șir, pînă în anul 2009;
- rata înaltă de neachitare a facturilor a lipsit furnizorii de finanțele necesare pentru îmbunătățirea serviciilor;
- neachitățile au condus la acumularea de datorii istorice enorme; etc.

UE se conduce de trei principii de bază în politica sa energetică:

- (i) competitivitatea crescută care ar aduce la îmbunătățirea calității produselor și a standardelor de trai;
- (ii) dezvoltarea protecției mediului înconjurător și îndeplinirea angajamentelor ce rezultă din Protocolul KYOTO;
- (iii) îmbunătățirea siguranței aprovizionării.

Cartea verde „Spre o strategie europeană pentru securitatea aprovizionării cu energie electrică” subliniază că, securitatea aprovizionării cu energie electrică este esențială pentru o dezvoltare durabilă în viitor. Ea necesită o gamă largă de inițiative de politică energetică, care au drept scop, inter alia, diversificarea surselor și tehnologiilor și îmbunătățirea relațiilor internaționale. Adoptarea de noi măsuri pentru reducerea cererii de energie este esențială atât pentru reducerea dependenței de import, cât și pentru limitarea emisiilor de gaze cu efect de seră. Cartea verde subliniază că, Uniunea Europeană depinde în foarte mare măsură de sursele sale externe de energie, care reprezintă în prezent 50 % din necesarul total și se estimează că, vor crește la 70 % până în anul 2030, dacă se mențin tendințele actuale.

În ***Rezoluția din 15 noiembrie 2001 privind cartea verde***, Parlamentul European a solicitat stabilirea unor măsuri de încurajare în favoarea unei schimbări în direcția centralelor de producere a energiei electrice de eficiență înaltă, inclusiv producerea combinată de energie electrică și energie termică.

Recunoscând beneficiile cogenerării - producerea simultană de energie termică și energie electrică, cu eficiență înaltă și, prin urmare, cu un impact redus asupra mediului – UE a adoptat ***Directiva nr. 2004/8/CE privind promovarea cogenerării pe baza cererii de energie termică utilă pe piața internă a energiei*** și de modificare a Directivei 92/42/CEE. Aceasta, la rândul său, a fost recent înlocuită de ***Directiva 2012/27/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 25 octombrie 2012 privind eficiența energetică***, de modificare a Directivelor 2009/125/CE și 2010/30/UE și de abrogare a Directivelor 2004/8/CE și 2006/32/CE.

Cogenerarea este încurajată în țările UE, fiind considerată una dintre metodele cele mai eficiente și eficace de realizare a celor 3 obiective pe care UE și le-a propus pentru anul 2020: reducerea emisiilor cu efect de seră 20 %; atingerea nivelului de 20 % din energii regenerabile în mixul global de combustibil; realizarea unei economii de energie de 20 %.

O cerință importantă este aplicarea diferitor mecanisme de sprijin pentru cogenerare la nivel național, care includ ajutoare pentru investiții, scutiri sau reduceri de impozite, certificate verzi și programe de sprijin direct al prețurilor. Utilizarea eficientă a energiei produse prin cogenerare poate contribui la securitatea aprovizionării cu energie. Prin urmare, directivele cer să se ia măsuri pentru a garanta că potențialul este exploatat la maxim.

În 2009, energia electrică produsă prin cogenerare a constituit 11 % din totalul de energie electrică produsă în UE. Cogenerarea însă câștigă tot mai mult teren în țările nordice. Astfel, Danemarca produce 40 % din energia sa în mod de cogenerare, urmată

de Finlanda cu 35 % și Olanda cu 30 %. Cogenerarea este considerată drept un mijloc de descentralizare a producerii de energie. Stațiile se proiectează astfel încât să satisfacă necesarul de energie al consumatorilor locali, totodată oferind un randament sporit, reducând pierderile de transport și îmbunătățind flexibilitatea sistemului.

Rezumînd experiența UE în ceea ce privește transpunerea Directivei privind cogenerarea, merită de menționat că doar 14 state membre au transpus directiva în întregime, 12 urmează să prezinte studiile privind potențialul de creștere și barierele în calea dezvoltării sistemelor de cogenerare, sau urmînd să pună în aplicare sistemul de verificare a eficienței cogenerării – garanția de origine.

Sistemul termoeenergetic este abordat într-un șir de acte și strategii ale Republicii Moldova. Principalele sarcini abordate în strategiile naționale cu referință la sectorul termoeenergetic sunt: restructurarea și modernizarea centralelor electrice cu termoficare; optimizarea capacităților existente de producere a energiei termice; promovarea cogenerării de eficiență înaltă, etc.

Noul proiect de lege propune:

- clarificarea responsabilităților asociațiilor de locatari, a consumatorilor, furnizorilor și delimitează hotarul de delimitare a responsabilităților acestora;
- introducerea unui tarif binom;
- neadmiterea încălzirii individuale și autonome în zonele cu o densitate înaltă a populației unde este recomandată în primul rînd alimentarea cu căldură în sistem centralizat;
- încurajarea producerii energiei în regim de cogenerare, etc.

Către anul 2020 Guvernul Republicii Moldova are ca scop să creeze un complex energetic competitiv și eficient, care va asigura toți consumatorii cu resurse energetice calitative, în mod accesibil și fiabil. Aceasta presupune reglementarea/crearea de reguli clare și transparente pentru:

- producerea energiei termice;
- transportul energiei termice;
- distribuția energiei termice;
- furnizarea energiei termice;
- administrarea de stat în domeniu;
- cogenerarea și tehnologiile de cogenerare;
- promovarea cogenerării și a sistemelor de alimentare centralizată cu energie termică eficientă din punct de vedere energetic;
- determinarea și aprobarea tarifelor reglementate la energia termică;
- licențierea genurilor de activitate în sectorul termoeenergetic;
- drepturile și obligațiunile unităților termoeenergetice;
- securitatea și fiabilitatea în alimentarea cu energie termică a consumatorilor;
- protecția drepturilor consumatorilor;
- cogenerarea de eficiență înaltă.

O reglementare transparentă și clară pentru toți, ar permite materializarea conceptului de dezvoltare durabilă a economiei naționale și de a schimba paradigma creșterii economice. Un complex energetic durabil va avea impact și asupra reducerii sărăciei prin sporirea accesibilității pentru populație la resursele energetice.

În vederea stabilirii unor reguli clare, proiectul legii privind energia termică și promovarea cogenerării propune:

- reglementarea raporturilor juridice ale participanților la piața energiei termice;
- licențierea activităților de producere, transport și distribuție;
- introducerea tarifului binom;
- evidența și achitarea consumurilor de energie termică;
- furnizarea energiei termice în bază de contract încheiat între unitățile termoelectrice și consumatori. În cazul sectorului rezidențial, reprezentantul autorizat al consumatorului din cadrul blocurilor locative cu sisteme colective de aprovizionare cu energie termică, inclusiv din cămine și blocuri locative departamentale, va fi gestionarul blocului locativ respectiv;
- stabilirea hotarului de furnizare a energiei;
- promovarea producerii energiei prin cogenerare; etc.

Costurile aferente introducerii unui act normativ care reglementează relațiile pe piață este unul neînsemnat dat fiind că există resurse administrative și capacități pentru elaborarea reglementărilor, cât și calcularea și aprobarea tarifelor – lucru care se întâmplă la moment.

Introducerea tarifului binom nu reprezintă un exercițiu absolut nou și necunoscut pentru agenția de reglementare și nici nu necesită angajări noi sau instruiți suplimentare.

Proiectul legii stabilește responsabilitățile furnizorilor și consumatorilor, cât și hotarul de delimitare a proprietății, fapt care nu impune un cost suplimentar.

Licențierea nu reprezintă un cost împovărător pentru unitățile termoelectrice.

Cît privește cogenerarea, aceasta cu timpul, poate avea un impact asupra construcțiilor. O astfel de tehnologie are în mod special un impact asupra dezvoltatorilor, arhitecților, furnizorilor de echipamente și a serviciilor corespunzătoare de instalare și funcționare a centralelor și nu în ultimul rând asupra autorităților publice locale. Trebuie de menționat, că, cogenerarea este privită de Directiva 2010/31/UE privind performanța energetică a clădirilor, drept element-cheie care trebuie luat în considerare înainte de începerea lucrărilor de construcții pentru toate clădirile noi, indiferent de suprafața lor.

Ca sferă de aplicare, cogenerarea este recomandată a fi utilizată și în afara sferei rezidențiale, spre exemplu, la construcția de clădiri pentru birouri, clinici, spitale. Ea este binevenită în domeniul industrial, pentru întreprinderile care utilizează abur, apa și aerul cald, sau în agricultură – pentru sere.

Proiectul legii are un impact pozitiv asupra tuturor participanților pieței, în special asupra gospodăriilor casnice, instituțiilor publice (școlilor, grădinițelor, clădirilor administrative, spitalelor, etc.), dar și asupra sectorului transformărilor energetice.

Astfel, aceștia ar beneficia de pe urma politicilor propuse în măsura în care hotarele de livrare, măsurarea consumului, calitatea serviciului/energiei termice furnizate, etc. ar fi clar stabilite, inclusiv în contracte, iar majoritatea energiei termice ar fi produsă în regim de cogenerare.

Legea, în sine, nu rezolvă toate problemele în sector, însă clarifică lucrurile, cât și creează condiții transparente și echitabile pentru dezvoltare. Opțiunea dată nu impune costuri decât cele administrative, care sunt alocate de către stat din an în an. Nu este necesar de a angaja personal suplimentar în cadrul ministerului de ramură sau a reglementatorului în energetică.

Proiectul de Lege nominalizat a fost coordonat cu toate instituțiile și întreprinderile interesate, autoritățile administrației publice centrale și locale, Centrul Național Anticorupție, Centrul de Armonizare a Legislației, Grupul de lucru pentru reglementarea activității de întreprinzător. Totodată, proiectul a fost consultat cu consultanții companiei „Exergia” în cadrul proiectului „Suport pentru reforma sectorului energetic”.

**Viceprim-ministru,
Ministru al economiei**

Valeriu LAZĂR